

طرح تحقیقاتی پژوهشی

سند راهبردی توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر

سند نهایی

(گزارش شماره ۶)

(پیش‌نویس)

تهیه کننده:

پژوهشکده حقوق، محیط زیست و توسعه پایدار

و شرکت نقش کلیک

مسئول تلفیق: دکتر خلیل کلانتری

تیر ماه ۱۳۹۴

کد گزارش: ۹۲۰۸۱۰۰۱۹۰۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۵	۱. برنامه‌ریزی راهبردی
۷	۲. اصول ارزشی، چشم انداز و مأموریت سازمان منطقه ویژه اقتصادی پارس
۸	۱-۲. اصول ارزشی پیشنهادی توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر
۹	۲-۲. چشم انداز منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در تعامل با استان بوشهر
۱۰	۳-۲. مأموریت سازمان در تعامل با استان بوشهر
۱۱	۳. اهداف کلان سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
۱۲	۴. عوامل داخلی و خارجی مؤثر در توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر
۱۳	۱-۴. عوامل داخلی
۱۳	۱-۱-۴. نقاط قوت منطقه پارس
۱۵	۲-۱-۴. نقاط ضعف در منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر
۱۸	۲-۴. عوامل خارجی
۱۸	۱-۲-۴. فرصتهای موجود در محیط خارجی منطقه پارس
۲۱	۲-۲-۴. تهدیدهای موجود در محیط خارجی منطقه پارس
۲۴	۵. تدوین راهبردها

فهرست جداول

۲۵	جدول شماره (۱): راهبردها و برنامه عمل توسعه منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در تعامل با استان بوشهر
----	---

پیشگفتار

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس یکی از بزرگترین مناطق ویژه اقتصادی انرژی صنایع نفت و گاز و پتروشیمی در جهان است که در سال ۱۳۷۷ به منظور ایجاد تسهیلات و معافیت‌های قانونی از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و تسهیل در احداث تاسیسات پالایشگاهی و انجام طرح‌ها و فعالیت‌های گوناگون بالا دستی و پایین دستی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی و همچنین انجام عملیات پشتیبانی و خدماتی به ویژه احداث، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های سخت افزاری و نرم افزاری به موجب قانون مناطق آزاد و ویژه کشور و با مصوبه هیئت وزیران در سواحل استان بوشهر تاسیس گردیده است. این قطب عظیم نفت و گاز با ۴۶ هزار هکتار، سه منطقه عملیاتی را شامل می‌شود. این مناطق عبارتند از:

الف) منطقه پارس یک (عسلویه) با مساحت ۱۴ هزار هکتار

ب) منطقه پارس دو (کنگان) با مساحت ۱۶ هزار هکتار

ج) منطقه پارس سه (پارس شمالی) با مساحت ۱۶ هزار هکتار.

ایجاد این قطب عظیم نفت و گاز اثرات مثبت و منفی بسیار زیادی بر استان‌های جنوبی بطور عام و استان بوشهر بطور خاص از خود باقی گذاشته است. دامنه این اثرات را می‌توان به وضوح در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیط زیستی و فیزیکی-کالبدی در این منطقه مشاهده کرد. تئوری‌های موجود در این زمینه نظیر تئوری قطب رشد بر این باورند که در مراحل اولیه ایجاد چنین قطب‌هایی اثرات منفی‌شان بر منطقه بر اثرات مثبت آنها غلبه می‌یابد و با مداخله هدفمند و آگاهانه باید بر افزایش اثرات مثبت بر اثرات منفی این قطب‌ها اقدام کرد. یکی از دلایل اصلی و ریشه‌ای افزایش اثرات منفی این قطب عظیم نفت و گاز بر استان‌های مجاور این منطقه بطور عام و استان بوشهر بطور خاص، عدم وجود تعامل لازم بین منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و استان بوشهر بوده است. در فقدان چنین تعاملی، استقرار تاسیسات نفت و گاز در گستره ۴۶ هزار هکتار از اراضی استان بوشهر، تغییر کاربری اراضی گسترده، جابجایی سکونتگاه‌های روستایی متعدد و ایجاد نقاط سکونتگاهی جدید، گسترش شبکه راه‌ها و افزایش بار ترافیکی سنگین، مهاجرت شتابان نیروهای غیر بومی به منطقه، تغییرات قومی و فرهنگی، آثار مخرب محیط زیستی در دریا، خشکی و هوا را بوجود آورده است. عدم وجود هماهنگی بین منطقه پارس و نهادها و سازمان‌های مسؤل در استان بوشهر و شهرستان‌های محل استقرار این تاسیسات، امکان مدیریت و جلوگیری از برخی از اثرات نامناسب ناشی ایجاد چنین قطبی را از بین برده

است و حتی گستره اثرات آن برخی شهرستانهای استانهای همجوار را نیز تحت تاثیر قرار داده است. توسعه تاسیسات در این گستره وسیع بدون توجه به اسناد بالادست، نظیر طرح‌های آمایش سرزمین، طرح توسعه فیزیکی کالبدی استان، طرح‌های توسعه ناحیه‌ای و سایر اسناد توسعه استان بوشهر به انجام رسیده است. در حالی که منطقه پارس هم اکنون ۷ شهرستان از ۱۰ شهرستان استان بوشهر را مستقیماً تحت تصرف استقرار صنایع گاز و پتروشیمی قرار داده، لذا نمی‌توان بازنگری در ساختار کلان مدیریتی و روابط سازمانها و نهادهای ذی‌مدخل در توسعه منطقه و بازتعریف صحیح و اصولی ساختار و سازمان توسعه منطقه وسیع و عظیم پارس را بدون توجه به استان بوشهر محقق نمود. زیرا به دلیل استقرار ۱۰۰ درصد منطقه پارس، اعم از پارس ۱ و ۲ و ۳ در شهرستانهای عسلویه، کنگان، جم، دیر، دشتی، تنگستان و بوشهر، مدیریت استان بوشهر ارتباط تنگاتنگی با آن منطقه داشته و برنامه‌ریزی راهبردی و توسعه فضایی و سرزمینی برای آن منطقه بصورت مجزا امکان پذیر نیست.

با توجه به این دلایل، ایجاد تعامل سازنده بین برنامه‌های توسعه منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و استان بوشهر، می‌تواند ضمن جلوگیری و کاهش آثار مخرب اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیط زیستی و فیزیکی-کالبدی در این منطقه، زمینه برخورداری از اثرات مثبت توسعه چنین قطبی را فراهم نماید. از این رو، این سند راهبردی که به منظور توسعه منطقه ویژه پارس در تعامل با استان بوشهر بر مبنای یک مطالعه اسنادی و میدانی در قالب ۱۲ گروه مطالعاتی به انجام رسیده و تدوین شده است، تلاش کرده است تا راهبردهای لازم را برای توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر در سطوح کلان برنامه‌ریزی ارائه دهد تا از طریق ایجاد تعامل و هماهنگی بین مدیران و سیاستگذاران منطقه پارس و استان بوشهر، از اثرات منفی توسعه صنایع نفت و گاز در منطقه کاسته شده و استان بوشهر نیز از اثرات مثبت توسعه این صنایع منتفع شود.

این سند به منظور برنامه‌ریزی کلان و راهبردی توسعه متوازن و یکپارچه منطقه پارس و ساماندهی ارتباط با استان بوشهر و توسعه همگام منطقه پارس و استان بوشهر تعریف شده است. برای اجرای این پروژه مطالعاتی در ابتدا تلاش گردید تا "اصل تعامل" در فرآیند انجام این مطالعه نیز مد نظر قرار گیرد. زیرا تدوین هیچ راهبردی بدون در نظر گرفتن نظرات، دیدگاهها و برنامه‌های کلیه ذینفعان در منطقه پارس و استان بوشهر قابلیت اجرا نمی‌یابد. از این رو، برای انجام این مطالعه و "تدوین سند راهبردی توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر" ابتدا کلیه اسناد بالادست و مطالعات مرتبط با منطقه مورد

نظر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت و سپس با انجام چندین سفر به منطقه ویژه اقتصادی پارس و استان بوشهر و تشکیل جلسات متعدد با مدیران و کارشناسان منطقه پارس و نهادها و سازمان‌های مختلف در استان بوشهر، دیدگاه‌های آنها اخذ و پرسشنامه‌های لازم نیز تکمیل و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج آنها در قالب ۵ جلد گزارش تهیه و به کارفرما ارائه شد. این بخش از گزارش به تبیین خطوط کلی و نقشه راه و تدوین سند راهبردی توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر اختصاص یافته است. در این گزارش، ابتدا به اختصار رویکرد نظری برنامه‌ریزی راهبردی تشریح و مدل مورد نظر در این مطالعه مشخص شده است. سپس بیانیه چشم‌انداز توسعه منطقه پارس و تعامل آن با استان بوشهر و مأموریت سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تعیین گردیده است. در ادامه نیز، رویکردهای راهبردی بخش‌های مختلف، برای تحقق توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر تدوین و در نهایت راهبردها و برنامه اقدام بخش‌های مختلف ارائه شده است.

مقدمه

تحولات داخلی و بین‌المللی با چنان سرعتی در سال‌های اخیر در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حادث شده است که بسیاری از شرکت‌های بهره‌مند از حمایت‌های داخلی نیازمند اتخاذ رویکردهای نوین مدیریتی متناسب با ویژگی‌های بازارهای رقابتی شده‌اند. در این میان، برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژیک یکی از اساسی‌ترین نیازهای مدیران شرکت‌های فعال در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی به شمار می‌رود. به عبارتی دیگر، شرکت‌ها و سازمان‌های اقتصادی دریافته‌اند که بدون ترسیم چشم‌انداز مطلوب و تعیین آمال سازمانی خود و همچنین مسیر نیل به اهداف مورد نظر در رقابت برای بقا بازنده خواهند بود و این الگویی است که تنها با بهره‌گیری از برنامه‌ریزی راهبردی و در مرحله بعد مدیریت راهبردی قابل دستیابی است. بعد از ناکامی روش‌های برنامه‌ریزی بلندمدت و برنامه‌ریزی عملیاتی در دهه ۱۹۵۰ به دلیل تغییرات سریع محیطی، استفاده از روش‌های برنامه‌ریزی راهبردی از دهه ۱۹۶۰ آغاز و به عنوان یکی از مهمترین روش‌های برنامه‌ریزی مطرح شد. ویژگی برنامه‌ریزی راهبردی نسبت به مدل‌های برنامه‌ریزی سنتی قبلی و مبتنی بر فرضیه ثابت بودن شرایط محیطی، تأکید بر محیط خارجی متغیر به عنوان عامل تأثیرگذار بر برنامه‌های سازمان‌ها و شرکت‌های اقتصادی است. به عبارتی برنامه‌ریزی راهبردی در محیط رقابتی معنا می‌یابد و عمده تلاش‌های آن بر کسب مزیت‌های رقابتی برای تضمین بقاء و استمرار رشد متمرکز است. بنابراین، برنامه‌ریزی راهبردی نخستین و مهم‌ترین

رکن مدیریت یک سازمان یا یک منطقه است. این نوع برنامه‌ریزی، روشی نظام‌مند و عقلایی جهت بررسی آینده است تا مشخص گردد چه کاری را می‌توان برای نیل به آینده‌ای مطلوب انجام داد و چگونه می‌توان از آینده نامطلوب اجتناب کرد. در برنامه‌ریزی بلندمدت و راهبردی، تعداد عواملی که بر فرایند اتخاذ، اجرا و کنترل برنامه‌ها تاثیر می‌گذارند، بسیار متنوع و وسیع می‌باشند که یکی از آنها عوامل محیطی است. در مکاتب کلاسیک مدیریت، توجهی به محیط نمی‌شد و هرگز فضای جامعه، افراد و نهادهای خارج از سازمان، مساله اصلی آنها نبود؛ چرا که محیط از ثباتی نسبی برخوردار بود و چنین نیازی هم احساس نمی‌گردید. به تدریج، با رشد مستمر اقتصادی، اوضاع قابل اطمینان محیطی از میان رفت و تغییرات و حوادث محیطی بر حیطه‌های اطراف نیز تاثیر گذاشت. لذا تغییرات و دگرگونی‌های سریع و پیچیده جامعه و تاثیر آن بر رشد و توسعه سازمان‌ها موجب شد که مدیران توجه خود را به محیط سازمان معطوف گردانند و مفاهیمی مانند سیستم، اقتصاد، برنامه‌ریزی بلندمدت، استراتژی و فرایند مدیریت راهبردی مورد توجه صاحب‌نظران مدیریت قرار گیرد. بر مبنای همین فرآیندهاست که تدوین برنامه‌های راهبردی برای منطقه پارس نیز به دور از تحلیل بسترهای محیطی (اعم از محیط دور و محیط نزدیک) آن امکانپذیر نیست و از این روست که توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر نیز از این منظر مد نظر قرار گرفته است.

بنابراین توجه به شرایط و وضعیت استان بوشهر و آگاهی از تاثیر متغیرهای محیطی و ارائه چشم‌اندازی از فعالیت‌های آینده راهبردهای مناسب برای توسعه منطقه پارس، لزوم توجه به شرایط محیطی و منطقه‌ای برای تدوین راهبردهای توسعه منطقه پارس را توجیه می‌کند. وجود عدم قطعیت‌های محیطی^۱ در مسایل توسعه منطقه‌ای به لحاظ مبهم بودن و طبیعت احتمالی رخدادهای آتی، نوع تصمیمات و برنامه‌های سازمان‌ها و نهادهای مختلف مسؤل در استان و منطقه، عوامل جدید موثر بر تصمیم‌گیری و قطعیت در مورد تغییرات آینده، توجه به استفاده از فرایند برنامه‌ریزی راهبردی و اتخاذ رویکردهای راهبردی مبتنی بر شرایط و اقتضاعات محیطی و منطقه‌ای را افزون‌تر ساخته است.

^۱ - Uncertainties

۱. برنامه‌ریزی راهبردی

در دنیای امروز که شاهد تغییر و تحولات شگرف در زمینه‌های مختلف هستیم، محیط‌های فعالیت با تلاطم و عدم اطمینان بسیاری مواجه است. سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به دلیل واقع شدن در استان بوشهر و تاثیرات متقابلی که بر استان بوشهر و حتی استانهای مجاور از خود باقی می‌گذارد و یا از آنها متاثر می‌شود، در راستای کسب موفقیت باید از نوعی برنامه‌ریزی بهره‌گیرد که آینده‌نگر و محیط‌گرا باشد، به طوری که ضمن شناسایی عوامل و تحولات محیطی و منطقه‌ای، در یک افق زمانی بلندمدت تاثیر آنها بر سازمان و نحوه تعامل سازمان با آنها را مشخص کند. این نوع برنامه‌ریزی در واقع همان "برنامه‌ریزی راهبردی" است که با بررسی محیط خارجی و داخلی سازمان، فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی، قوت‌ها و ضعف‌های داخلی را شناسایی می‌کند و با در نظر داشتن مأموریت سازمان، اهداف بلندمدت را برای سازمان تنظیم و برای دستیابی به این اهداف، از بین گزینه‌های راهبردی اقدام به انتخاب استراتژی‌هایی می‌کند که با تکیه بر قوت‌ها و رفع ضعف‌ها، از فرصت‌های پیش آمده به نحو شایسته بهره‌گرفته و از تهدیدها پرهیز می‌کند تا موفقیت بیشتری در توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر بدست آورد. حال سوال این است که برنامه‌ریزی راهبردی چیست؟

تعاریف گوناگونی از برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک)، ارائه شده است، لیکن درباره تعریف آن اتفاق نظر جامعی در دست نیست و صاحب‌نظران و نظریه‌پردازان علم مدیریت و برنامه‌ریزی با اهداف و سوگیری‌های گوناگون، تعاریف متفاوتی ارائه کرده‌اند. در اینجا تعریف برنامه‌ریزی راهبردی از دیدگاه برخی از چهره‌های شاخص در حوزه برنامه‌ریزی و مدیریت راهبردی ارائه می‌شود:

از نظر دیوید فرد^۱: برنامه‌ریزی راهبردی عبارت است از هنر و علم تدوین، اجرا و ارزیابی راهبردها. از نظر برایسون^۲: برنامه‌ریزی راهبردی، تلاشی است سازمان‌یافته و منظم برای اتخاذ تصمیمات بنیادی و انجام اقدامات اساسی که سرشت و سمت‌گیری فعالیت‌های یک سازمان با دیگر نهادها را در چارچوب قانونی شکل می‌دهند. از نظر هریسون و جان^۳: برنامه‌ریزی راهبردی عبارت است از تحلیل محیط داخلی و خارجی، تعیین مسیر راهبردی و خلق راهبردها برای رسیدن به اهداف و اجرای آن. بنابراین، فرایند برنامه‌ریزی راهبردی در برگیرنده سه مرحله است: تدوین راهبردها، اجرای راهبردها و ارزیابی آنها.

^۱ David Fred

^۲ Bryson

^۳ Harison and John

مقصود از تدوین راهبردها این است که ماموریت سازمان تعیین، عواملی که در محیط خارجی، سازمان را تهدید می‌کنند یا فرصت‌هایی را به وجود می‌آورند شناسایی، نقاط قوت و ضعف داخلی سازمان مشخص، هدف‌های بلندمدت معین، راهبردهای گوناگون در نظر گرفته شوند و راهبردهای خاص جهت ادامه فعالیت انتخاب گردند. اجرای راهبردها در واقع مرحله عملی مدیریت راهبردی است. مقصود از اجرای راهبردها این است که کارکنان و مدیران راهبردهای تدوین شده را به مرحله عمل درآورند. در مرحله ارزیابی راهبردها، مدیران نیاز شدید دارند که بدانند راهبردهای خاص و مورد نظر آنان در چه زمانی کارساز واقع نمی‌شود. در این مرحله سه فعالیت صورت می‌گیرد: (۱) بررسی عوامل داخلی و خارجی که پایه و اساس راهبردهای کنونی قرار گرفته‌اند. (۲) محاسبه و سنجش عملکردها و (۳) اقدامات اصلاحی (دیوید، ۱۳۸۳).

بنابراین، تجزیه و تحلیل محیطی^۱ مهمترین گام در تدوین راهبردهاست. تجزیه و تحلیل محیطی عبارت است از مطالعه محیط سازمان در راستای شناسایی فاکتورهای محیطی که بر عملکرد سازمان تاثیر بسزایی دارند. مدیران هر از چند گاهی به منظور درک بهتر رویدادهای درون سازمانی و برون‌سازمانی از یک سو و افزایش تناسب راهبردهای اتخاذ شده با محیط سازمان از سوی دیگر، به تجزیه و تحلیل محیطی اقدام می‌نمایند. یک مدیر برای تجزیه و تحلیل کارآمد و موثر محیط سازمان می‌بایست از ساختار محیط سازمان آگاهی داشته باشد. محیط عمومی در برگیرنده سطحی از محیط بیرونی یک سازمان است که شامل عواملی است که بر نحوه مدیریت سازمان تاثیر بلند مدت می‌گذارد. برخی از اصلی‌ترین عوامل محیط عمومی عبارتند از عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی و در نهایت عوامل تکنولوژیک (داوری، ۱۳۸۰). فرصت‌ها و تهدیدات خارجی برای درک این محیط از اهمیت مهمی برخوردار است. مقصود از فرصت‌ها و تهدیدات خارجی رویدادها و روندهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، بوم‌شناسی، محیطی، سیاسی، قانونی، دولتی، فناوری و رقابتی است که می‌توانند به میزان زیادی در آینده به سازمان منفعت یا زیان برسانند. فرصت‌ها و تهدیدها به میزان زیادی خارج از کنترل یک سازمان است، از این رو از واژه خارجی استفاده می‌کنند (دیوید، ۱۳۸۳). نقاط قوت و ضعف داخلی نیز در زمره فعالیت‌های قابل کنترل سازمان قرار می‌گیرند که سازمان آنها را به شیوه‌ای بسیار عالی یا بسیار ضعیف انجام می‌دهد. یکی از فعالیت‌های اصلی و ضروری مدیریت راهبردی این

۱ Environmental Analysis

۲ External Opportunity & Treats

است که نقاط قوت وضعف سازمان را شناسایی و آنها را ارزیابی کند. سازمان‌ها می‌کوشند راهبردهایی را به اجرا درآورند که نقاط قوت داخلی تقویت شوند و ضعف‌های داخلی برطرف گردند (دیوید، ۱۳۸۳).

۲. اصول ارزشی، چشم انداز و مأموریت سازمان منطقه ویژه اقتصادی پارس

• اصول ارزشی

هر سازمانی ممکن است خود را به رعایت برخی از قوانین، اصول، بایدها، باورها و ارزش‌هایی مقید بداند که بر برنامه‌ها و عملیات او تاثیر بگذارند. بنابراین، در فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی باید ارزش‌ها و باورهای سازمان روشن و مشخص شود. تبیین و اعمال هدف‌های بنیادی و ارزش‌های حاکم بر اداره سازمان‌هایی نظیر سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، به نوعی هویت و شخصیت سازمان را می‌سازد و نوعی هماهنگی شخصیتی و رفتاری برای سازمان در تعامل با سایر سازمان‌ها را ایجاد می‌کند. ترسیم این‌گونه اصول ارزشی باید مبتنی بر واقعیت‌های محیط فعالیت و مسئولیت‌های ملی و منطقه‌ای آن باشد. در این پژوهش برای شناسایی ارزش‌های سازمان منطقه پارس که مدیریت بخشی از صنعت عظیم نفت را بعهده دارد، کلیه قوانین و اسناد بالادستی مرتبط با بخش‌های مورد مطالعه، بررسی شد و ارزش‌های مزبور استخراج و با دریافت نظرات کارفرما و مشارکت صاحب‌نظران و با در نظر گرفتن دیدگاه‌ها و دلمشغولی‌های مدیران سازمان‌های فعال در استان بوشهر تدوین شد.

ارزش‌ها قوانینی بدون محدودیت زمانی هستند که سازمان و مدیران آن را رهبری می‌کنند. ارزش‌ها بیانگر عقاید و باورهای عمیق درون سازمان بوده و از طریق رفتار روزمره تمام کارکنان و مدیران سازمان مشاهده می‌شوند. بنابراین، اقدامات، فرایندها و راهبردها در طول زمان و در پاسخ به چالش‌های موجود در مسیر پیشرفت سازمان تغییر می‌کنند اما انتظار می‌رود که ارزش‌های سازمان بدون تغییر باقی بمانند تا یک منبع پایدار از نقاط قوت و دانش را برای سازمان فراهم نماید. از این‌رو شفاف‌سازی ارزش‌های سازمان از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا هنگامی که ارزش‌های سازمان تعریف نشوند، فرهنگ سازمان تحت الشعاع گرایش‌ها و شخصیت مدیران ارشد سازمان قرار می‌گیرد.

۱-۲. اصول ارزشی پیشنهادی توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر

ارزش‌های سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به عنوان سازمانی دولتی و زیرمجموعه وزارت نفت به میزان زیادی از ارزش‌های دولت و وزارت نفت متأثر خواهد بود. با این وجود با توجه به فعالیت این سازمان در استان بوشهر، وظایف محوله به میزان زیادی بر محیط میزبان تأثیر گذاشته و یا از آن متأثر می‌شود. بنابراین تدوین اصول ارزشی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس نمی‌تواند بدون رعایت ملاحظات توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر و جامعه میزبان باشد. زیرا هرگونه تضاد در اصول ارزشی می‌تواند اثرات ناگوار و غیرقابل پیش‌بینی در فرآیند فعالیت‌های این سازمان ایجاد کند. بر این اساس، منشور اخلاقی و ارزش‌های سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در تعامل با استان بوشهر عبارت است از:

"سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با اتکال به خداوند متعال و با بهره‌مندی از نیروی انسانی توانمند و متخصص در جهت خدمت به جامعه، بویژه جامعه میزبان، سرمایه‌گذاران و ذینفعان خود و در راستای جلب رضایت خالق یکتا بر اصول اعتقادی و ارزشی زیر پایبند بوده و اعتلای صنعت نفت، کشور و منطقه واقع در آن را دنبال خواهد نمود:

۱. تأکید بر قانون‌مداری و حاکمیت قانون در روابط سازمانی و کاری و در ارتباط با جامعه میزبان.
۲. تأکید بر تعامل و هماهنگی با نهادها و سازمان‌های منطقه‌ای و استان بوشهر در امور مرتبط با استان.
۳. حفظ مصالح ملی و جلوگیری از اتلاف منابع و ثروت‌های نسل‌های آینده.
۴. بهره‌گیری از مدیریت جهادی در راستای نیل به اهداف سازمانی و رفع موانع موجود در توسعه پایدار صنعت نفت و گاز.
۵. تلاش در راستای دستیابی به توسعه اقتصادی پایدار منطقه‌ای و ملی.
۶. حفاظت از محیط زیست و جلوگیری از آلودگی‌های زیست محیطی در منطقه.
۷. ایمنی در کار و حفاظت از سلامت جسمی و محیطی کارکنان.
۸. شایسته‌سالاری، دانش‌محوری و حمایت و پرورش ایده‌های نو و خلاق و تأکید بر بهره‌گیری از نیروی انسانی بومی.
۹. آموزش کارکنان و ارتقاء سطح دانش فنی و تخصصی آنها و پایبندی به یادگیری سازمانی، خلاقیت و نوآوری و بهبود مستمر.

۱. وجود روحیه تعهدکاری و کار گروهی در انجام فعالیت‌های سازمانی و مشارکت‌های اجتماعی جامعه محلی.
۲. تاکید بر توسعه پتانسیل‌های منطقه‌ای و محلی و بهره‌گیری از آنها در راستای بهره‌مندی جامعه محلی از اثرات توسعه صنعت نفت و گاز در منطقه.
۳. حمایت از توسعه منطقه‌ای و محلی به منظور زدودن فقر و محرومیت از چهره منطقه و توانمندسازی مردم بومی."

۲-۲. چشم انداز منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در تعامل با استان بوشهر

• بیانیه چشم انداز:

با اتکال به خداوند متعال و با عنایت به بهره‌برداری از منابع عظیم نفت و گاز در منطقه پارس واقع در استان بوشهر، منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تا افق ۱۴۰۴ با توسعه فعالیت‌های نوآورانه در زمینه‌های نفت، گاز، پتروشیمی و توسعه خوشه‌های صنعتی و با مشارکت در فرایند سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در حوزه‌های مورد عمل مشترک منطقه پارس و استان بوشهر و با ایجاد تعامل متقابل، سازنده و پایدار با مدیریت استان، شرایطی فراهم خواهد کرد تا توسعه درونزا، متعادل، تعامل‌محور، ایمن، زیست‌پذیر، اشتغالزا، دانش محور و پایدار منطقه‌ای در استان بوشهر و سایر استان‌های مجاور فراهم شود.

• ویژگی‌های منطقه پارس و استان بوشهر در افق چشم انداز:

- ۱- بهره‌برداری پایدار از منابع عظیم نفت و گاز همگام با توسعه صنایع پتروشیمی و خوشه‌های صنعتی در منطقه در تعامل با استان بوشهر و استان‌های واقع در حوزه تاثیر؛
- ۲- برخوردار از توسعه درونزا، متوازن، پایدار و دانش محور با تاکید بر سهم برتر منابع انسانی متناسب با نیازهای منطقه پارس؛
- ۳- وجود شهرها و روستاهایی برخوردار از امکانات مناسب و لازم، متناسب با الگوی زیست و سکونت کارکنان صنعت نفت و گاز و بدور از آلودگی‌های محیط زیستی؛

- ۴- بهره‌مند از تعاملات مشارکت جو، پویا، فعال و متقابل بین منطقه پارس و استان بوشهر در امور مشترکات اساسی که بر منطقه پارس و استان بوشهر موثر است؛
- ۵- برخوردار از مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری و موسسات دانش بنیان مرتبط با حوزه نفت و گاز و پتروشیمی؛
- ۶- دارای زیر ساخت‌ها و زیربنای اساسی برای برقراری ارتباطات روان و آسان درون استانی، ملی، منطقه و بین‌المللی؛
- ۷- برخوردار از امنیت، رفاه، آسایش، ایمنی، خدمات آموزشی، بهداشتی و درمانی، اجتماعی، فرهنگی، رفاهی، تفریحی و ورزشی، فضای کسب و کار و اشتغال مناسب؛
- ۸- برخوردار از محیطی زیست‌پذیر، به دور از آلودگی‌های زیست محیطی و تخریب اراضی کشاورزی و منابع طبیعی.

۳-۲. ماموریت سازمان در تعامل با استان بوشهر

- سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، یک سازمان پشتیبان، تسریع‌کننده استقرار صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و خوشه‌های صنعتی و تسهیل‌کننده تعاملات با استان بوشهر و کشور است که برای تحقق این ماموریت و ایجاد تعامل متقابل، مشارکت جو و پایدار با استان، خدمات زیر را ارائه می‌دهد:
- ۱- تولید سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس بر کلیه شرکت‌های نفت و گاز مستقر در منطقه و اختیار کامل سازمان در اقدامات و انجام وظایف عمومی مربوط به آنها.
  - ۲- توسعه و مدیریت زیرساخت‌های عمومی در زمینه ایمنی، سلامت، محیط‌زیست، خدمات رفاهی، آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی، فرهنگی، ورزشی، اجتماعی، بیمه، بازرگانی، گمرکی، کار و اشتغال در منطقه پارس و مشارکت و همکاری با مدیران استانی در سرمایه‌گذاری و توسعه این زیر ساخت‌ها در سطح استان بوشهر؛
  - ۳- تحصیل و تملک اراضی منطقه ویژه به منظور واگذاری به سرمایه‌گذاران به نیابت از دولت و شرکت ملی نفت با هماهنگی با مدیریت استان بوشهر؛

۴- همکاری با مراکز آموزشی و پژوهشی استان بوشهر و مشارکت در سرمایه‌گذاری در زمینه توسعه آموزش عالی و فنی و حرفه‌ای در رشته‌های مرتبط با صنعت نفت و گاز و پتروشیمی در استان؛

۵- ارتقاء سطح کار و اشتغال در کشور با تاکید بر استان بوشهر و استان‌های همجوار؛

۶- همکاری و تعامل با مدیریت استان برای ساماندهی اسکان کارکنان منطقه پارس، با اولویت توسعه شهرهای موجود و توسعه بلافصل این شهرها و کمک و تامین هزینه‌های جابجایی سکونتگاه‌های واقع در محدوده منطقه پارس؛

۷- همکاری و تعامل با مدیریت استان بوشهر در زمینه مدیریت یکپارچه سواحل، تغییر کاربری اراضی برای تامین نیازهای منطقه پارس، تامین آب، برق و توسعه شبکه راهها و سایر زیرساخت‌های مورد نیاز منطقه و استان و نیز کمک به محرومیت‌زدایی از استان بوشهر.

۳.

۴. اهداف کلان سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس

۱- بسترسازی و تسهیل شرایط افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز و صنایع پایین دستی آن در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و تلاش در جهت ارتقای سهم ایران از بازارهای جهانی نفت و گاز و پتروشیمی

۲- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و تلاش در جهت کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت تولید.

۳- کمک به بهبود و توسعه زیرساخت‌های منطقه پارس و استان بوشهر در راستای محرومیت‌زدایی و بهبود خدمات‌رسانی به جامعه میزبان.

۴- جلب مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی داخلی و خارجی به منظور توسعه فضای کسب و کار و فرصت‌های شغلی از طریق توسعه صنایع نفت و گاز و صنایع پایین دستی.

۵- گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و ارتقاء فن‌آوری‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و تلاش در جهت تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز با تاکید بر توانمندسازی نیروهای بومی.

- ۶- افزایش توانمندی‌ها و قابلیت‌های طراحی، تدارک و ساخت از طرق گسترش همکاری صنعت و دانشگاه، تعمیق تعامل صنایع با شهرک‌های فناوری و پارک‌های علم و فناوری از طریق کمک به توسعه این مراکز در استان بوشهر.
- ۷- توانمندسازی و ارتقاء بهره‌وری نیروی کار با افزایش انگیزه، مهارت و خلاقیت و ایجاد تناسب بین مراکز آموزشی و پژوهشی با نیازهای بازار کار.
- ۸- تعامل با مدیریت استان برای ساماندهی اسکان کارکنان منطقه پارس با اولویت توسعه شهرهای موجود و توسعه بلافصل این شهرها و کمک به جابجایی سکونتگاه‌های واقع در محدوده منطقه پارس.
- ۹- حفاظت از محیط‌زیست و پیشگیری و کاهش آسیب‌های زیست محیطی.
- ۱۰- رعایت اصول پدافند غیرعامل در تمامی طرح‌ها، پروژه‌ها و تأسیسات موجود.
- ۱۱- صیانت از نیروی انسانی شاغل و جمعیت ساکن در منطقه از طریق بهبود محیط‌زیست، توسعه زیرساخت‌های فیزیکی، آموزشی، بهداشتی و غیره.
- ۱۲- کمک به زیست‌پذیری منطقه از طریق توسعه فعالیت‌های کشاورزی، توسعه فضای سبز و جنگل‌کاری در محدوده‌های منطقه پارس.

۵. عوامل داخلی و خارجی مؤثر در توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر

عوامل داخلی (نقاط قوت و ضعف) و خارجی (فرصت‌ها و تهدیدهای) زیادی بر توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر مؤثرند. عوامل خارجی، عواملی هستند که بر توسعه منطقه پارس و تعامل با استان بوشهر تاثیر می‌گذارند اما عمدتاً از حیثه کنترل سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس خارج می‌باشند و عوامل داخلی نیز عواملی هستند که به توسعه این منطقه و تعامل آن با استان بوشهر مربوط می‌گردند و برخلاف عوامل خارجی در کنترل سازمان فوق می‌باشند و سازمان منطقه ویژه پارس می‌تواند راساً بر آنها تاثیر بگذارد. مهمترین عوامل داخلی (نقاط قوت و ضعف) و عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها) مؤثر در توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر در زیر ارائه شده‌اند.

۱-۴. عوامل داخلی

۴-۱-۱. نقاط قوت منطقه پارس

۱. برخورداری مدیریت منطقه پارس از اختیارات قانونی و انحصاری به نمایندگی از دولت و وزارت نفت.
۲. وجود هیات مدیره تاثیرگذار و عضویت استاندار در آن به عنوان عضو علی‌البدل.
۳. قدرت نفوذ سازمان در ارگان‌های قانون‌گذاری، دولتی، مدیریت استانی و جامعه محلی.
۴. وجود مدیریت متمرکز از طریق تشکیل سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و امکان هماهنگی شرکت‌های تابع وزارت نفت مستقر در منطقه پارس.
۵. کانون اصلی و بزرگترین منطقه تولیدکننده گاز (در میدان گازی پارس جنوبی پارس شمالی، گلشن و فردوس و فرزاد آ و ب و...) و دومین قطب تولیدکننده محصولات پتروشیمی کشور (۴۰ درصد از ظرفیت کل کشور).
۶. وجود زیرساخت‌های مورد نیاز برای اجرای طرح‌های توسعه‌ای صنعت گاز، نفت و پتروشیمی و ... در منطقه ویژه اقتصادی پارس (نظیر امنیت، آب، برق، مخابرات، بندرگاه، فرودگاه، جاده ها و ...).
۷. توان مالی و قدرت نقدینگی بالای منطقه ویژه اقتصادی پارس برای مشارکت در برنامه‌های توسعه استان بوشهر و استان‌های واقع در حوزه نفوذ.
۸. وجود زمینه‌های سرمایه‌گذاری وسیع در صنایع بالادستی، میان‌دستی و پایین‌دستی.
۹. اتصال مراکز باری مهم به شبکه جاده‌ای و نقش بیشتر حمل‌ونقل جاده‌ای در تجارت داخلی و ترانزیت (بیش از ۸۰ درصد) در بین سایر روش‌های حمل و نقل.
۱۰. توسعه مسیرهای ترانزیتی موازی با راه آهن و اتصال مراکز باری مهم (بنادر مهم، معادن و...) به شبکه راه آهن.
۱۱. برخورداری راه آهن از ظرفیت‌های مناسب برای ترانزیت کالا و ایجاد مزیت صادراتی برای بسیاری از تولیدات داخلی در صورت گسترش کیفی و کمی حمل‌ونقل ریلی.
۱۲. برخورداری از تسهیلات و تجهیزات مناسب فرودگاهی و ظرفیت بالای فرودگاه بین‌المللی بوشهر و فرودگاه بین‌المللی امام خمینی و امکان نشست انواع هواپیماهای سنگین و همچنین امکان تبدیل شدن فرودگاه‌های محلی استان به هاب‌های هوایی.

۱۳. رشد روز افزون ترافیک بار و مسافر دریایی به دلیل به صرفه بودن حمل و نقل دریایی خصوصا در مسیرهای طولانی و اصلاح نظام تعرفه‌ای جهت افزایش قابلیت رقابت با بنادر منطقه.
۱۴. وجود بنادر سه گانه منطقه پارس با ظرفیت مناسب جهت انجام عملیات بارگیری و تخلیه.
۱۵. برخورداری از جغرافیای پهناور منطقه پارس و حوزه نفوذ گسترده.
۱۶. امکان ارتقای سطح اقتصادی زندگی مردم منطقه از طریق گسترش فرصت‌های شغلی.
۱۷. مشارکت در توسعه خدمات بهداشتی و درمانی و آموزشی منطقه و استان.
۱۸. وجود قوانین لازم برای مشارکت منطقه پارس در توسعه استان بوشهر نظیر امکان تخصیص ۲ درصد از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی (یک سوم) به استان‌های نفت خیز و گاز خیز و (دو سوم) به شهرستان‌ها و مناطق کمتر توسعه یافته.
۱۹. امکان حضور مدیریت منطقه پارس در شورای برنامه‌ریزی استان و کارگروه‌های تخصصی و انجام هماهنگی‌های لازم بین منطقه پارس و سازمان‌ها و نهادهای استان بوشهر برای همکاری در توسعه منطقه پارس و استان بوشهر.
۲۰. اجرا نشدن پروژه‌های پارس سه و امکان رفع مشکلات قبل از اجرای طرح و جلوگیری از تکرار مشکلاتی که در پارس ۱ و ۲ بوجود آمده است.
۲۱. ظهور تکنولوژی‌های جدید برای افزایش ضریب برداشت و میزان تولید از میادین هیدروکربوری.
۲۲. امکان کمک سازمان منطقه ویژه و شرکت‌های نفتی به توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی و گسترش فضای سبز در حوزه تاثیر منطقه پارس.
۲۳. وجود فرصت‌های شغلی و درآمدی جدید در منطقه پارس و امکان جایگزین کردن منابع اقتصادی از دست رفته مردم.
۲۴. امکان ایجاد تعاملات اجتماعی بین منطقه ویژه اقتصادی پارس با جامعه محلی و سازمان‌های مردمی و توجه به مسائل اجتماعی و فرهنگی منطقه.
۲۵. وجود تاسیسات برداشت آب از دریا و آب شیرین کن در منطقه پارس و برنامه‌ریزی جهت تامین منابع دائمی منطقه پارس توسط کارخانه‌های آب شیرین کن.
۲۶. نزدیکی منطقه پارس به دریا برای تامین آب مورد نیاز خنک برای کردن سیستم‌های پالایشگاه‌ها، تصفیه آب در آب شیرین کن‌ها و استفاده در سیستم‌های آتش نشانی.

۴-۱-۲. نقاط ضعف در منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر

۱. عدم وجود اراده لازم برای همکاری با مدیریت استان و سهم نمودن نظام‌مند و عقلایی مناطق و استان‌های همجوار در منافع حاصل از توسعه اقتصادی/صنعتی منطقه.
۲. توجه صرف به مسایل منطقه پارس و عدم احساس مسئولیت نسبت به مسایل استان بوشهر.
۳. تمرکز و تاکید به ایجاد شهرک‌های ویژه کارکنان صنعت نفت و گاز و جدایی‌گزینی در ایجاد شهرک‌های کارکنان منطقه پارس و فقدان تعامل لازم با استان و عدم توجه به اسناد بالادست در زمینه توسعه شهرک‌های جدید.
۴. مشخص نبودن حوزه نفوذ منطقه پارس و اعلام رسمی آن.
۵. عدم ساماندهی اراضی منطقه پارس از نظر اخذ اسناد مالکیت اراضی.
۶. توسعه مجردسراها در منطقه به جای ایجاد شهرک‌های پایدار و مرتبط با شبکه شهری استان.
۷. خطرات انفجار لوله‌ها و مخاطرات طبیعی برای سکونتگاه‌های واقع در محدوده منطقه پارس.
۸. ضعف زیرساخت‌های ورزشی، تفریحی، رفاهی و غیره برای کارکنان و کارگران.
۹. عدم توجه به اسناد بالادست در توسعه منطقه پارس و بعضاً ایجاد تضاد بین برنامه‌های توسعه منطقه پارس با استان بوشهر.
۱۰. فقدان برنامه جامع حفاظت از محیط‌زیست و عدم استفاده از تکنولوژی‌های مناسب برای کاهش آلودگی در دریا، هوا و خاک.
۱۱. عدم همکاری و هماهنگی با مراکز آموزش عالی و فنی‌وحرفه‌ای و مراکز پژوهشی استان برای توسعه رشته‌های مورد نیاز صنعت نفت و گاز و پتروشیمی.
۱۲. فقدان انسجام لازم بین منطقه پارس و شرکت‌های اصلی فعال در منطقه در امور تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اجراء.
۱۳. فقدان نقشه‌های دارای مختصات و عدم اجرای طرح کاداستر در منطقه پارس و فقدان نظام یکپارچه و جامع اطلاعاتی در منطقه پارس جنوبی، کنگان و شمالی (GIS و MIS).
۱۴. عدم امکان تعیین تعارضات در تصرفات و تعارضات مالکیتی اراضی واقع در محدوده منطقه پارس.
۱۵. محدودیت و کمبود اراضی در فاز ۲ برای توسعه فعالیت‌های صنایع پایین‌دست.
۱۶. ناهماهنگی نهادهای مسئول در رابطه با موضوع کاربری و مالکیت اراضی واقع در محدوده منطقه پارس.

۱۷. لزوم تملک اراضی و جابجایی واحدهای مسکونی و کارگری در فاز سه برای شروع پروژه‌ها.
۱۸. قانون ممنوعیت تملک زمین توسط سرمایه‌گذار خارجی و شمول قوانین سرزمین اصلی بر سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق ویژه اقتصادی.
۱۹. برخوردار نبودن مناطق ویژه اقتصادی از معافیت‌های مالیاتی مناطق آزاد و عدم شفافیت در قوانین اداره مناطق ویژه اقتصادی و تمایزاتش با قوانین کشوری.
۲۰. عدم تفاهم بین مدیران استان بوشهر و منطقه پارس در زمینه مکان‌یابی شهرهای جدید و جدایی‌گزینی در ایجاد شهرک‌های کارکنان منطقه پارس.
۲۱. وجود برخی تنش‌ها بین مدیریت استان و منطقه پارس در امور مشترک استان بوشهر و منطقه پارس بویژه مسایل کالبدی.
۲۲. مشخص نبودن تکلیف مردم و جامعه محلی و سکونتگاه‌های واقع در محدوده منطقه پارس بویژه منطقه پارس شمالی.
۲۳. مشخص نبودن تکلیف مردم و جامعه محلی و سکونتگاه‌های واقع در محدوده منطقه پارس.
۲۴. فقدان طرح جامع مصوب برای معرفی و اولویت‌بندی سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، گاز و پتروشیمی و وجود اختلاف نظرها مابین صنعت نفت با مسئولین استانی و منطقه‌ای و برخی دستگاه‌های دولتی در ارتباط با نحوه گسترش فعالیت‌های نفت و گاز در منطقه پارس و حوزه نفوذ آن.
۲۵. مخاطرات بلندمدت و میان‌مدت سلامت فردی و اجتماعی ساکنان بومی و افراد شاغل در صنایع و خانواده‌های ساکن در منطقه.
۲۶. وجود برخی اختلافات بین مدیریت استان و منطقه پارس در امور مشترک استان بوشهر و منطقه پارس بویژه در زمینه مسایل کالبدی.
۲۷. عدم اجرای مصوبه هیات وزیران و بخشنامه‌های مکرر وزارتی در خصوص به کارگیری حداقل ۵۰ درصد نیروی کار بومی در فعالیت‌های منطقه ویژه پارس.
۲۸. استفاده ناکافی از سرمایه‌ها و مشارکت بخش خصوصی در پیشبرد اهداف منطقه و شرایط غیرجذاب برای مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های سرمایه‌گذاری.
۲۹. گسترش محدود خوشه‌های صنعتی، خدماتی و تجاری در منطقه.
۳۰. وجود فساد و رانت در واگذاری پروژه‌ها و قراردادها به شرکت‌های بین‌المللی و داخلی.

۳۱. عدم وجود تجانس اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بین بومیان منطقه و نیروی کار سازمان و نارضایتی بومیان منطقه از وضعیت شغلی و درآمدی خود و احساس محرومیت نسبی بومیان منطقه در مقایسه با غیر بومیان منطقه پارس.
۳۲. عدم تعریف دقیق نقش‌ها، مسئولیت‌ها و اختیارات مجموعه‌ها و سازمان‌های ذی‌مدخل در توسعه منطقه پارس و همپوشانی و تداخل وظائف سازمان منطقه پارس با نهادهای عمومی و دولتی در سطح استان.
۳۳. عبور خطوط لوله انتقال گاز از مجاورت مناطق شهری و مسکونی و وجود خطر انفجار و بعضاً تداخل محدوده‌های شهری با محدوده‌های تاسیسات و تجهیزات صنایع نفت و گاز.
۳۴. ضعف زیرساخت‌ها و خدمات فرهنگی، بهداشتی - درمانی، ورزشی، تفریحی، ارتباطی، شبکه‌های انتقال گاز، برق و آب و فاضلاب در منطقه پارس و استان بوشهر.
۳۵. عدم امکان بارگذاری جمعیت در محدوده بندر عسلویه تا کنگان به علت توسعه صنعتی در اراضی محدوده منطقه و همچنین محدودیت‌های توپوگرافی و عدم امکان بارگذاری در ساحل.
۳۶. فقدان برنامه توسعه کشاورزی در کنار توسعه صنعتی در محدوده منطقه ویژه پارس (به خاطر اولویت توسعه صنعتی).
۳۷. ممنوع شدن ماهیگیری به طول ۷ مایل در سواحل محدوده منطقه پارس به علت عبور لوله گاز از این محدوده.
۳۸. فقدان برنامه‌های مشخص برای تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه ماهر مورد نیاز منطقه پارس در سطح استان.
۳۹. عدم همکاری و هماهنگی شرکت‌های فعال در منطقه پارس با مراکز آموزشی و پژوهشی و مراکز فنی و حرفه‌ای برای توسعه رشته‌های مورد نیاز صنعت نفت و گاز و پتروشیمی و انجام پروژه‌های تحقیقاتی مرتبط با این صنایع.
۴۰. کمبود نیروهای متخصص و آموزش دیده بومی و پایین بودن قابلیت‌ها و توانمندی‌های آنها و وابستگی شدید منطقه پارس به نیروهای متخصص و آموزش دیده غیربومی و پروازی و دشواری جذب و نگهداشت آنها در منطقه پارس.
۴۱. دوری کارکنان شاغل در منطقه پارس از خانواده‌های خویش و ایجاد مشکلات روحی و روانی و مشکلات اجتماعی و فرهنگی در منطقه.

۴۲. عدم تمایل کارکنان شرکت نفت به سکونت دائم در منطقه به دلیل مشکلات زیست محیطی، اجتماعی و بهداشتی.
۴۳. پرداختن صنعت نفت به وظایف غیرتخصصی و غیر مرتبط با مأموریت خویش در سطح منطقه و استان، مانند توسعه زیرساخت، تامین مسکن کارکنان و خدمات‌رسانی به مردم.
۴۴. افزایش مصرف برق در سکونتگاه‌ها و مجموعه‌های اداری منطقه ویژه پارس به علت شدت گرمای هوا و استفاده از کولرهای گازی و وجود تلفات در شبکه توزیع برق در منطقه.
۴۵. عدم وجود شبکه سراسری بزرگراهی مناسب در استان و عدم دسترسی شهرستان‌های استان به استان‌های همجوار از طریق شبکه بزرگراهی.
۴۶. پایین بودن کیفیت و ضریب ایمنی پروازهای داخلی و ظرفیت محدود پروازهای داخلی از شهرهای دیگر به عسلویه.
۴۷. کامل نبودن حصار امنیتی منطقه و عدم حمایت و همکاری دو سویه بین جامعه محلی و صنعت در حوزه پدافند غیر عامل.
۴۸. نگاه تولید محور مدیران منطقه پارس و اولویت‌بخشی به برنامه‌های ساخت و بهره‌برداری پروژه‌ها نسبت به سلامت و بهداشت شاغلین و آلودگی‌های محیط‌زیستی.
۴۹. قرار گرفتن اماکن اداری و مسکونی در شرایط هوایی آلوده و بی‌توجهی به اسکان کارکنان در نقاط مورد تائید بهداشتی و بدور از آلودگی‌های محیط‌زیستی.

۲-۴. عوامل خارجی

۴-۲-۱. فرصت‌های موجود در محیط خارجی منطقه پارس

۱. توافق هسته‌ای و تمایل شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی و بخش خصوصی برای حضور در صنعت نفت، گاز و پتروشیمی و امکان گسترش بازارهای بین‌المللی و تمایل کشورهای اروپایی به انتقال گاز ایران به اروپا.
۲. افزایش قیمت محصولات و فرآورده‌های پالایشگاهی و پتروشیمی.
۳. تعامل و تمایل مردم استان به همکاری بیشتر با منطقه پارس نظیر تمایل به استقرار صنعت نفت در منطقه و جابجایی سکونتگاه‌ها و واگذاری اراضی مورد نیاز به صنعت نفت و گاز برای توسعه منطقه

پارس .

۴. وجود نیروی کار بومی برای مشاغل مختلف در منطقه پارس.
۵. توسعه برخی زیرساخت‌های استان بوشهر (نظیر راه، آب، برق و غیره) به عنوان جامعه میزبان.
۶. وجود فرودگاه‌های ملی و بین‌المللی عسلویه، جم و بوشهر در استان.
۷. امکان استفاده از منابع آبهای سطحی و رودخانه‌ها جهت تامین آب شرب جمعیت شهری و روستایی استان.
۸. وجود اراضی ملی گسترده در سطح استان با قابلیت اراضی سازگار جهت توسعه سکونتگاهی.
۹. امکان تبدیل روستاهای مستعد و دارای توانایی‌های رشد و استقرار فعالیت به روستا شهر و ایجاد و تقویت زیر ساخت‌های شهری در آنها جهت بارگذاری‌های جمعیتی جدید.
۱۰. وجود گسترده نیروی انسانی جوان، متخصص و مستعد آماده به کار در منطقه و کشور.
۱۱. برخورداری از سواحل عمیق و مناسب برای کشتیرانی در بندر عمومی منطقه ویژه اقتصادی پارس و سایر بنادر فعال در صدور نفت و گاز.
۱۲. وجود بنادر متعدد کوچک و بزرگ و همچنین اسکله‌ها و باراندازها در سطح استان.
۱۳. پتانسیل بالای توسعه سکونتگاه‌های استان در محورهای ارتباطی شیراز - برازجان - بوشهر، کنگان - جم - فیروزآباد و اهرم - بندر گناوه.
۱۴. قرارگیری غالب شهرهای مهم استان در محورهای ارتباطی اصلی و امکان ارائه خدمات متوازن به سایر سکونتگاه‌های فرودست.
۱۵. وجود بنادر صیادی متعدد در استان جهت جابجایی روستاهای صیادی واقع در محدوده منطقه پارس در صورت نیاز به جابجایی.
۱۶. امکان تداوم فعالیت کشاورزی در محدوده منطقه پارس با بهره‌گیری از شیوه‌های کشت و آبیاری نوین
۱۷. وجود مراکز آموزش عالی، مراکز تحقیقاتی و صنعتی و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح منطقه پارس، استان بوشهر و سایر استان‌های همجوار.
۱۸. بهره‌گیری از تابش مناسب خورشید در منطقه جهت تامین انرژی الکتریکی توسط سیستم‌های فتوولتائیک.
۱۹. تقاضای بالای باری و مسافری در محورهای موجود و تمایل عمومی به استفاده از حمل و نقل ریلی.

۲۰. وجود تاسیسات بندری جهت صادرات محصولات کشاورزی، صنعتی، پتروشیمی و نفت و گاز به کشورهای حاشیه خلیج فارس و سایر بازارهای جهانی.
۲۱. برخورداری استان بوشهر از بزرگترین ذخایر دریایی بویژه میگو برای توسعه صید و صیادی استان.
۲۲. برخورداری استان از جایگاه بالای کشوری در تولید برخی محصولات کشاورزی (خرما، هندوانه، گوجه فرنگی) و امکان تولید برخی محصولات غیر فصلی.
۲۳. وجود ظرفیت‌های علمی بالا در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی استان بوشهر و استان‌های همجوار در جهت رفع نیازمندی‌های پژوهشی شرکت‌های فعال در منطقه پارس و امکان توسعه رشته‌های مرتبط با صنعت نفت و گاز و پتروشیمی.
۲۴. تمایل مهاجرت نیروهای متخصص به استان جهت اشتغال در منطقه پارس.
۲۵. وجود جاذبه‌های مناسب گردشگری طبیعی (جنگل‌های حرا، جزایر ایرانی خلیج فارس)، تاریخی (آثار تاریخی سیراف)، مراکز استراحتی نمونه (هتل، آپارتمان و غیره)، مراکز فراغتی و تفریحی خاص در استان.
۲۶. وجود فرصت‌های شغلی برای ایجاد اشتغال پایدار برای جامعه میزبان و رشد درآمد جامعه محلی و ارتقای سطح زندگی و رفع برخی مشکلات آنها بواسطه فعالیت‌های منطقه پارس.
۲۷. تشکیل شورای فرهنگ عمومی استان برای مدیریت مسایل فرهنگی در استان و شکل‌گیری تساهل و تسامح و مبادله فرهنگی بین جامعه محلی و نیروهای غیربومی.
۲۸. وجود اجماع نظر در بین مسئولین منطقه و استان بوشهر برای ایجاد تعامل و همکاری در محرومیت‌زدایی از منطقه پارس و استان بوشهر بر اساس یک تعامل سازنده و اجرای گسترده پروژه‌های عام‌المنفعه در سطح استان.
۲۹. وجود زیرساخت‌های منابع آب در استان؛ شامل تصفیه‌خانه بوشیگان، شیرین کن، خط آبرسانی محرم (کوثر)، علقمه و کانال‌های آبیاری سدها و شبکه آب شرب شهری در ۳۲ شهر استان، شبکه جمع‌آوری فاضلاب.
۳۰. وجود برنامه‌های توسعه‌ای هدف‌دار در حوزه آب استان (طرح ساخت ۳ سد، مطالعه ۴ سد، ۵ طرح آبرسانی و ۶ شبکه آبیاری و زهکشی و اجرای پایلوت طرح استحصال آب از رطوبت هوا).
۳۱. وجود نیروگاه اتمی بوشهر جهت تامین پایدار نیروی برق مورد نیاز صنایع و شهرهای استان.
۳۲. بهره‌گیری از تابش مناسب خورشیدی در استان جهت تامین انرژی الکتریکی توسط سیستم‌های

فتوولتائیک (پتانسیل ایجاد صنایع برق خورشیدی).

۳۳. غنا و پشتوانه اسناد بالادستی در زمینه پدافند غیرعامل و الزامات قانونی آنها و وجود افراد و شرکتهای متخصص داخلی برای ارائه مشاوره و خدمات در این زمینه.

۴-۲-۲. تهدیدهای موجود در محیط خارجی منطقه پارس

۱. اکتشاف و توسعه میادین گازی جدید در دریای مدیترانه و افزایش تولید گاز منابع نامتعارف در جهان بویژه در آمریکا.
۲. افزایش سرمایه‌گذاری قطر برای توسعه واحدهای پتروشیمی و تلاش برای گسترش سهم بازار کشورهای آسیایی توسط قطر و روسیه.
۳. عدم انتقال تکنولوژی ساخت گازمایع (LNG) و محدود شدن گزینه صادرات گاز ایران از طریق خط لوله.
۴. سرمایه‌گذاری کشور ترکیه در سهام مجتمع‌های پتروشیمی آذربایجان و احتمال سخت‌تر شدن بازاریابی محصولات پتروشیمی در این کشور.
۵. بروز ناامنی و مشکلات ژئوپلیتیک در کشورهای همسایه و امکان به خطر افتادن پروژه‌های صادرات گاز.
۶. مشکلات مربوط به اخذ اسناد مالکیت اراضی واگذار شده به منطقه و امکان سوءاستفاده اشخاص از قدیمی بودن نقشه‌ها و تصرف اراضی ملی و دولتی و همچنین تعارضات جدی درباره مالکیت اراضی و شیوه تملیک اراضی بومیان توسط وزارت نفت.
۷. افزایش شدید ترافیک جاده‌ای در منطقه و استان.
۸. پایین بودن سطح تخصصی نیروی کار بومی.
۹. محدودیت شدید منابع آب در بخش‌های زیادی از دشت‌های استان جهت ایجاد سکونتگاه‌های جدید یا تقویت سکونتگاه‌های موجود.
۱۰. عدم وجود مرکز جمعیتی درجه یک در محدوده پارس شمالی و فقدان سلسله مراتب فضایی متوازن در پراکنش سکونتگاه‌ها در استان و تراکم زیاد سکونتگاه‌ها در بخش جنوبی محدوده ناحیه کنگان متأثر از فعالیت‌های محدوده پارس جنوبی.
۱۱. شکل‌گیری الگوی اسکان در استان به سوی مجموعه‌های شهری و شهرهای جدید متأثر از فعالیت

- های منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس.
۱۲. جابجا نشدن بسیاری از سکونتگاه‌های واقع در محدوده پارس جنوبی و رشد تصاعدی جمعیتی این نقاط و پیچیدگی‌های نحوه تعامل با آنها.
۱۳. عدم توجه بسیاری از طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی در منطقه، به فرامین مطرح شده در اسناد فرادست نظیر پیشنهاد ایجاد دو شهر جدید سیراف و پارس در مطالعات ناحیه جنوبی به عنوان مراکز منظومه و عدم اجرایی شدن آنها.
۱۴. عدم لحاظ نمودن اصول و مبانی پدافند غیر عامل در بارگذاری‌های فعالیتی - جمعیتی جدید.
۱۵. وجود اقتصاد زیرزمینی، قاچاق و واردات بی‌رویه در منطقه.
۱۶. برداشت بی‌رویه از منابع آب و لب شور و غیرمتعارف بودن روان آب‌های استان و وابستگی بیش از ۹۰ درصد آب استان، به استان‌های مجاور.
۱۷. ضعف مکانیزاسیون کشاورزی و عدم توسعه روش‌های نوین کشاورزی (نظیر کشت گلخانه‌ای، آبیاری تحت فشار و ...).
۱۸. تخریب اراضی ساحلی و تغییر کاربری وسیع در اراضی کشاورزی و کاهش فرصت‌های شغلی در این بخش.
۱۹. آلودگی‌های محیط‌زیستی شدید در منطقه و استان (شامل آلودگی آب، خاک و هوا) و تاثیر آن بر سلامت مردم و محصولات کشاورزی تولید شده در منطقه.
۲۰. کاهش تولیدات شیلاتی استان به دلیل آلودگی در دریا و جابجایی روستاهای صیادی.
۲۱. عدم سازگاری رشته‌های آموزشی مراکز دانشگاهی و فنی‌وحرفه‌ای با بازار کار صنعت نفت و گاز در منطقه پارس و کیفیت پایین آنها.
۲۲. شرایط کسب‌وکار جذاب در کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس و شرکت‌های رقیب بین‌المللی برای نیروی انسانی متخصص و ناپایداری نیروی کار متخصص و مشکلات جذب و نگهداشت افراد مهاجر به استان و منطقه پارس.
۲۳. نبود امنیت شغلی کافی برای کارکنان و کارگران فنی (نگرانی از پایداری شغلی و اخراج به دلیل تعطیلی بنگاه‌ها) و تهدید پیمانکاران در سطح منطقه پارس.
۲۴. تهدید معیشت و اشتغال پایدار مردم محلی و از بین رفتن فرصت‌های شغلی اصیل منطقه (صیادی، کشاورزی، تجارت) به دلیل گسترش فعالیت‌های نفت و گاز در منطقه پارس.

۲۵. خروج درآمدهای مردم محلی و شاغلین منطقه پارس از منطقه و عدم سرمایه‌گذاری در سطح استان.
۲۶. شکل‌گیری برخی نگرش‌های منفی مردم نسبت به فعالیت‌های منطقه پارس به دلیل تبعات ناشی از ورود شتابان مهاجرین به منطقه و افزایش انتظارات مردم محلی از منطقه پارس و شکل‌گیری احساس تقابل بین منافع ملی با منافع محلی در توسعه منطقه پارس.
۲۷. مهاجرت شتابان و بدون برنامه‌ریزی نیروی کار به استان و منطقه پارس، تغییر در ترکیب قومی و بافت فرهنگی، افزایش انواع آسیب‌های اجتماعی و جرم‌زا شدن محیط‌های کار به دلیل اشتغال کارگران غیربومی و اختلال در روابط اجتماعی و بافت فرهنگی.
۲۸. ضعف زیرساخت‌های آب، برق، راه، خدمات بهداشتی و درمانی، خدمات تفریحی و همچنین کمبود زیرساخت‌های آموزشی و فرهنگی در استان و مناطق پیرامونی منطقه ویژه پارس.
۲۹. افزایش جمعیت مهاجر مجرد در شهرستان‌های پیرامون منطقه ویژه پارس و افزایش آسیب‌های اجتماعی نوظهور و نهادینه شدن نابهنجاری‌های اجتماعی نظیر مصرف مواد مخدر و غیره.
۳۰. احتمال وقوع تعارضات اجتماعی ناشی از احساس محرومیت نسبی و نارضایتی بومیان منطقه پارس و شکل‌گیری زمینه‌های بی‌ثباتی اجتماعی و سیاسی در منطقه پارس به دلیل مهاجرت روستاییان و حاشیه‌نشینی آنان.
۳۱. افزایش تعداد مشترکین برق در استان و منطقه پارس به علت توسعه این منطقه و پایین بودن ظرفیت اسمی تولید برق مولدهای نصب شده در محدوده استان و فرسوده بودن شبکه‌های توزیع نیرو و عدم توسعه انرژی‌های نو.
۳۲. رعایت نکردن استانداردهای زیست‌محیطی در استقرار فعالیت‌ها در منطقه پارس.
۳۳. ایجاد و توسعه بنادر بازرگانی بزرگ در کشورهای حاشیه خلیج فارس (مانند کشور امارات) و وجود رقابتی قدرتمند در منطقه در زمینه خدمات بندری، کشتیرانی و هوایی.
۳۴. گرانی و عدم دسترسی به فناوریهای روز سلامت، ایمنی و محیط‌زیست در صنایع نفت و گاز و بی‌تجربگی و کمیابی الگوی موفق مدیریت زیست‌محیطی در صنایع کشور.

۶. تدوین راهبردها^۱

با بررسی وضع موجود و اسناد بالادست و تحلیل نقاط ضعف و قدرت و فرصت‌ها و تهدیدات و شناسایی ذینفعان و همچنین تدوین اصول ارزشی و چشم انداز و مأموریت سازمان، روشن شده است که سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس برای توسعه منطقه پارس در تعامل با استان بوشهر در هر یک از زمینه‌ها و بخش‌های مختلف باید از چه راهبردهایی استفاده کند و چه اقداماتی را در دستور کار قرار دهد. برای تدقیق این موضوع راهبردهای پیشنهادی به تفکیک محورهای مورد مطالعه در قالب جدول زیر ارائه شده‌اند و برای عملیاتی کردن هر یک از راهبردها، برنامه عمل و اقدامات لازم نیز مشخص شده است.

---

^۱ Strategies

جدول شماره (۱): راهبردها و برنامه عمل توسعه منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در تعامل با استان بوشهر

محورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
(۱) راهبردهای توسعه آموزش، توانمندسازی و اشتغال منابع انسانی و تنظیم روابط کار، پژوهش و تعامل صنعت و مراکز علمی پژوهشی	۱- توسعه رشته‌های مرتبط با صنایع نفت و گاز، پتروشیمی، پالایش و خطوط توزیع و پخش فرآورده‌های نفت و گاز و ... با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به منظور توانمندسازی نیروی کار بومی استان بوشهر و سایر استانهای تاثیرپذیر	۱-۱- همکاری با دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مستقر در استان به منظور تامین کادر علمی مناسب برای رشته‌های مورد نیاز
		۱-۲- کمک به تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌های استان که در صدد تربیت نیروی انسانی در رشته‌های مورد نیاز منطقه پارس هستند
		۱-۳- اولویت در توسعه مقاطع تربیت تکنسین در رشته‌های مورد نیاز منطقه پارس توسط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان با رویکرد بومی‌گزینی
	۲- توانمندسازی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر برای مشارکت در انجام فعالیت‌های پژوهشی و اجرای پروژه‌های توسعه صنایع نفت و گاز و پتروشیمی	۲-۱- تعریف و اجرای پروژه‌های مشترک با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی استان بوشهر و استان‌های مجاور در زمینه توسعه صنایع نفت و گاز و پتروشیمی
		۲-۲- کمک به توسعه و تجهیز مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استان بوشهر و استان‌های مجاور
		۲-۳- برون‌سپاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و توانمندسازی و آماده‌سازی نیروی کار بومی برای بهره‌گیری از فرصت‌های شغلی موجود در منطقه پارس
		۲-۴- راه‌اندازی سامانه‌های مختلف آموزش نیروی انسانی مورد نیاز

محورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		منطقه ویژه اقتصادی پارس با مشارکت دستگاه‌ها و سازمان موجود در استان بوشهر و کشور
۲) راهبردهای ساختار کلان مدیریتی و ساماندهی روابط سازمانها و ذینفعان	۱- تقویت جایگاه سازمان در منطقه بعنوان نماینده بخش حاکمیت و ایجاد پیوند منطقی و تعاملی پایدار بین مدیریت توسعه منطقه ویژه اقتصادی پارس و توسعه استان بوشهر در کلیه زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فیزیکی-کالبدی، زیست‌محیطی و غیره و مدیریت یکپارچه ارائه خدمات عمومی توسط سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و انجام فعالیتهای تخصصی نفت و گاز توسط شرکت‌های نفتی مستقر در منطقه	۱-۱- عضویت مدیریت منطقه پارس در شورای برنامه‌ریزی استان بوشهر و عضویت مدیران ذیربط منطقه پارس در کارگروه‌هایی که در حوزه‌های مرتبط در سطح استان تشکیل می‌گردند به منظور انجام هماهنگی‌های لازم در سطح استان
		۱-۲- عضویت استاندار در هیات مدیره سازمان منطقه پارس به عنوان عضو اصلی
		۱-۳- اجرای پروژه‌های فنی و تخصصی نفت و گاز و پتروشیمی توسط شرکت‌های نفتی مستقر در منطقه پارس و واگذاری امور عمومی و مشترک به سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
		۱-۴- تصویب و اعلام حوزه جذب، حوزه نفوذ و حوزه تاثیر منطقه پارس به منظور تعیین تکلیف سازمانها، مردم محلی و سرمایه‌گذاران
		۲-۱- ایجاد سامانه بانک اطلاعاتی جامع منطقه پارس و بهنگام‌سازی آمار و اطلاعات اکتشاف، استخراج، پالایش، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، منابع انسانی و نیروی کار
		۲-۲- افزایش امنیت شبکه‌های مخابراتی و فناوری اطلاعات
		۲-۳- ایجاد کمیته و کارگروه‌ها در هر یک از شرکت‌های تابعه در منطقه جهت به روز رسانی اطلاعات مبتنی بر وضعیت موجود منطقه و تصمیم‌گیری و اولویت‌بندی هر یک از اطلاعات جهت انتشار در بانک‌های منطقه.

محورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		اطلاعاتی
		۴-۲- انجام پروژه‌های آینده پژوهی به منظور سیاستگذاری صحیح و نیازسنجی آینده منطقه
۳) راهبردهای توسعه حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، دریایی و هوایی)	۱- توسعه حمل و نقل دریایی: استقرار مدیریت جامع و یکپارچه و ترکیبی در حمل و نقل دریایی	۱-۱- استفاده از سیستم‌های کمک‌ناوبری پیشرفته و الکترونیکی کردن فرآیندها در بنادر (سیستم مدیریت جامع ترمینال، سیستم الکترونیکی مشتریان، اتوماسیون دروازه‌ها، سیستم مشخصه الکترونیکی کانتینرها، سیستم محافظت ماشین آلات و...)
		۲-۱- مکانیزه نمودن کلیه فرایندهای سازمانی و انجام ماموریت‌های سازمانی در تمامی شقوق حمل و نقل دریایی از جمله بنادر، تجهیزات پهلودهی، ناوگان سیستم‌های کنترل ترافیک دریایی، سیستم‌های مخابرات و تبادل اطلاعات الکترونیکی و ...
		۳-۱- استفاده از سیستم‌های مکانیزه برای هدایت بار و مسافر از دریا به خشکی و برعکس (شامل کشتی‌ها، گمرک، انبارها، حمل و نقل زمینی و...)
۲- توسعه مبتنی بر تقاضا با محوریت حمل و نقل دریایی با رویکرد شبکه‌ای در جهت دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی در تعامل سازنده و مؤثر با جهان با توجه به محدودیت‌های موجود	۱-۲- سرمایه‌گذاری در توسعه بنادر برای ارتباط سریع‌تر با بازارهای جهانی و دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی	
	۲-۲- تدوین نظام انعطاف‌پذیر تعرفه‌گذاری خدمات دریایی و بندری متناسب با شرایط عرضه و تقاضا توسط شورای عالی سازمان بنادر و دریانوردی	

محوورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		۳-۲- ارتقاء نقش ترانشیپی و ترانزیتی منطقه
		۴-۲- توسعه بنادر و افزایش زیرساخت‌ها متناسب با تقاضا و رشد اقتصادی و اجرای برخی طرح‌ها از جمله ترانزیت سوخت و فروش سوخت به کشتی‌ها
	۳- حمل و نقل دریایی برخوردار از دانش پیشرفته، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و بهره‌وری و پیشتاز در منطقه	۱-۳- فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای تربیت، جذب و ماندگاری نیروی انسانی متخصص و ارتقای بهره‌وری در زیربخش حمل و نقل دریایی (بهره‌وری نیروی کار، سرمایه، انرژی و ...) و آموزش پرسنل دریایی و بندری با همکاری ارگان‌های ذیربط
		۲-۳- ارتباط مستمر و هدفمند با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و گسترش پژوهش و آموزش در زیربخش حمل و نقل دریایی
	۴- جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری در حمل و نقل، گردشگری، خدمات پشتیبانی و صنعتی دریایی	۱-۴- مجاز نمودن سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی در زمینه‌های مختلف حمل و نقل دریایی
		۲-۴- ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری برای جلب مشارکت سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و ارائه تضمین‌های کافی و کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در منطقه
	۵- اجرای حمل و نقل چند وجهی و ترکیبی و تکمیل زنجیره حمل و نقل	۱-۵- ایجاد پارک‌های لجستیک و احداث پایانه‌های حمل و نقل ترکیبی مسافری و باری و گسترش بنادر خشک توسط بخش خصوصی و تعاونی

محوورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		۲-۵- اتصال خط ریلی به بنادر مهم منطقه و احداث راه‌های ارتباطی بنادر
		۳-۵- ایجاد مراکز مدرن کشتی‌داری (کارگاه تعمیراتی و سوخت رسانی و ...)
		۴-۵- حرکت در جهت تبدیل ویژگی باراندازی بنادر به بازارهای بندری (حرکت به سمت بنادر نسل سوم)
۶- تعامل فعال و پویا با ذینفعان داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی		۱-۶- تاکید و تشویق و ترویج خصوصی‌سازی و مقررات زدایی و ساده‌سازی فرایندهای اجرایی
		۲-۶- جلب همکاری شرکت‌های معتبر و صاحب تجربه بین‌المللی به منظور تاسیس و بهره‌برداری از واحد بازاریابی پیشرفته
		۳-۶- اصلاح قوانین و مقررات حمل‌ونقل دریایی با هدف انطباق قوانین و مقررات با تحولات جهانی
		۴-۶- جداسازی امور حاکمیتی از امور تصدی در فعالیت‌های حمل‌ونقل و واگذاری امور تصدی به بخش خصوصی
۷- توسعه و ارتقاء کیفیت خدمات جاده‌ای و بهره‌گیری از فناوری‌های جدید در بخش حمل‌ونقل جاده‌ای		۱-۷- حذف گلوگاه‌های محدودکننده سرعت، ظرفیت و ایمنی و بکارگیری فناوری مطلوب در شبکه‌های موجود با هدف افزایش بهره‌وری و ظرفیت
		۲-۷- گسترش حمل‌ونقل چند وجهی، ترکیبی و کانتینری و برقراری تناسب در حمل‌ونقل جاده‌ای

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها	
۳-۷- ایجاد جاده‌های مناسب دسترسی به سایر شیوه‌های حمل و نقل و اتصال به انبارها و پایانه‌های منطقه و بندر خشک			
۴-۷- استفاده از تجهیزات و ناوگان زمینی با فناوری جدید با رعایت قانون حداکثر استفاده از تولید داخل			
۵-۷- توسعه و تجهیز جاده‌ها به سیستم‌های حمل و نقل هوشمند (ITS، پیام متغیر، BTSهای محلی، VMS و...) و بکارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی در فعالیتهای حمل و نقل			
۶-۷- ارتقاء سطح ایمنی و برقراری تسهیلات امداد رسانی پزشکی، فنی (خودرو) و خدمات بین‌راهی، علائم افقی و عمودی مطابق با استانداردهای جهانی			
۷-۷- همکاری و کمک به سرمایه‌گذاری در حمل و نقل زمینی (جاده-ای و راه آهن) در استان بوشهر و مرتبط ساختن شبکه حمل و نقل استان با شبکه حمل و نقل ملی			
۱-۸- توسعه حمل و نقل راه آهن و ترکیب آن با سایر انواع حمل و نقل به منظور توسعه حمل و نقل ترکیبی و ایجاد شرکت‌های حمل و نقل چندوجهی و کانتینری	۸- ایجاد خطوط راه آهن ایمن، سریع، هوشمند، IT محور و دوستدار محیط‌زیست و اتصال آن به بنادر و مکان‌های مهم تولید و خطوط سراسری		
۲-۸- استفاده از لوکوموتیوها و واگن‌های ایمن، سریع، هوشمند، IT محور و مناسب محیط‌زیست			
۳-۸- توسعه شبکه ریلی برای دسترسی حداکثر بار و مسافر و تسریع در			

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
ساخت خط شیراز- بوشهر- عسلویه و استفاده حداکثری از مشارکت بخش خصوصی		
۹-۱- افزایش ایمنی و اعتماد در عملیات فرودگاهی و هوانوردی		
۹-۲- تنظیم مسیرهای پروازی شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی بر حسب امکانات فرودگاهی، صدور مجوز ایجاد شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی، باشگاه‌های هوانوردی، دفاتر خدمات مسافرت هوایی و نظارت بر فعالیت آنها بمنظور ایجاد رقابت سالم و سازنده در جهت ارائه خدمات مطلوب به مسافرین داخلی و خارجی و استفاده کنندگان		
۹-۳- توسعه و تکمیل فرودگاه بین‌المللی بوشهر در کنار احداث فرودگاه جدید		
۹-۴- کاهش آلاینده‌های فرودگاهی و هماهنگی با محیط زیست در طرح‌های توسعه‌ای	۹- استفاده از ظرفیت فرودگاهی و هوایی جهت ارائه خدمات بین‌المللی در رقابت با سایر فرودگاه‌های منطقه	
۹-۵- افزایش رضایت مشتریان (شرکت‌های هواپیمایی، هندلینگ، مسافران، خرده‌فروشان و ...) از طریق ارتقاء سطح کیفی خدمات فرودگاهی و هوانوردی و نظارت و هدایت کلیه فعالیت‌های نهادهای مستقر در فرودگاه‌ها جهت ارائه بهینه و مناسب خدمات حمل‌ونقل هوایی و فرودگاهی		
۹-۶- نگهداری، تجهیز و بهسازی مستمر فرودگاه‌ها، به منظور اطمینان از استقرار ایمنی، امنیت و تسهیلات متناسب و مبتنی بر استانداردها،		

محرورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		معیارها و مقررات ملی و بین‌المللی
		۷-۹- توسعه مستمر منابع انسانی از طریق آموزش و تامین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز سازمان و ارگانهای هواپیمایی و همچنین اشاعه فرهنگ هوانوردی
		۱-۱- تداوم رشد خطی سکونتگاههای استان در حاشیه محورهای ارتباطی بوشهر - شیراز، اهرم - بندر گناوه و جم - شیراز
		۱-۲- توسعه خطی سکونتگاههای استان در نوار شهرهای ساحلی با در نظر داشتن حریم و منظر ساحل
		۱-۳- تقویت محور ترانزیتی بندر گناوه به هرمزگان از طریق تقویت محور مذکور و تامین زیرساختهای مورد نیاز در این محور
		۱-۴- شناسایی سکونتگاههای روستایی با اشتغال غالب صیادی و جابجایی این سکونتگاهها در نزدیکی بنادر صیادی موجود
		۱-۵- تقویت بنادر کنگان و دیر به بنادر سطح یک در سطح کشور
		۱-۶- شناسایی و جابجایی سکونتگاههایی که در معرض خطر انفجار احتمالی لوله‌های گاز قرار دارند
		۱-۷- تقویت و توسعه نقاط سکونتی موجود به منظور پشتیبانی از فعالیت‌ها و استقرار جمعیت در منطقه ویژه اقتصادی پارس ۱، ۲ و ۳
۴) راهبردهای ساماندهی شبکه سکونتگاههای شهری و روستایی و توسعه بخش خدمات و زیرساختهای خدماتی	۱- توسعه جریان‌های سکونتگاهی مورد نیاز مناطق پارس ۱، ۲ و ۳ و خدمات پشتیبان آن در تداوم جریانهای بومی استان	

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
<p>۸-۱- کمک به توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی و تجهیز بیمارستان‌های موجود در جم، کنگان، دیر و بوشهر و ایجاد مراکز درمانی در آنها با عملکرد ناحیه‌ای و منطقه‌ای</p>		
<p>۱-۲- انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکانیابی برای جابجایی روستاهایی که در محدوده منطقه پارس ۱، ۲ و ۳ قرار داشته و نیازمند جابجایی و سرمایه‌گذاری برای ایجاد سکونتگاه‌های جدید برای اسکان روستاییانی که در طرح جابجایی قرار می‌گیرند.</p>	<p>۲- تهیه طرح‌های جامع جمعیتی و تعیین عرصه‌های سکونت‌گاهی و انجام مطالعات و امکان‌سنجی توسعه شهرهای واقع در محدوده منطقه پارس برای اسکان کارکنان و مهاجرینی که جذب فعالیت‌های نفت و گاز می‌شوند و پرهیز از جدایی‌گزینی در ایجاد شهرک‌های جدید با همکاری اداره کل راه و شهرسازی استان بوشهر.</p>	
<p>۲-۲- تبدیل روستاهای مستعد و دارای توانایی‌های رشد و استقرار فعالیت‌های روستا- شهری و ایجاد و تقویت زیرساخت‌های شهری در آنها</p>		
<p>۳-۲- تقویت مراکز جمعیتی موجود و ارتقای نقش بنادر دیر و کنگان از طریق ایجاد یک مجموعه شهری به منظور پاسخگویی به نیاز مسکن کارکنان پارس ۱ و ۲ و پرهیز از توسعه شهرک‌های خاص</p>		
<p>۱-۳- تقویت و تجهیز ساختارهای موجود مراکز جمعیتی تا حد پذیرش سقف جمعیتی مناسب و سپس شکل‌گیری نواحی شهری جدید در اطراف مراکز شهری موجود</p>	<p>۳- تقویت سکونتگاه‌های موجود و احتراز از توسعه گسسته سکونتگاهی به جهت تحمیل هزینه‌های زیرساختی مضاعف</p>	
<p>۲-۳- پرهیز از ایجاد شهرک‌های کارمندی جهت کارکنان شرکت نفت در حاشیه نقاط سکونتگاهی و آماده‌سازی صرف اراضی در داخل یا اطراف شهرهای موجود، بویژه شهرهای میانی و کوچک</p>		

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها	
<p>۳-۳- عدم تاکید بر ایجاد شهرهای جدید با توجه به هزینه‌های گزاف تامین زیرساخت‌ها با تاکید بر رویکرد تقویت شهرهای موجود، بویژه شهرهای کوچک و روستاهای مرکز حوزه عمران روستایی در طرحهای ناحیه‌ای</p>			
<p>۳-۴- عدم تداوم رشد شهرک‌سازی در محدوده بلافصل منطقه ویژه</p>			
<p>۳-۵- جلوگیری از گسترش بدون برنامه شهرها و روستاهای واقع در سطح منطقه ویژه</p>			
<p>۳-۶- جلوگیری از گسترش نقاط شهری و روستایی واقع در محور مواصلاتی عسلویه - کنگان</p>			
<p>۳-۷- اجتناب از ایجاد کمپ‌های کارگری به صورت جداگانه و توسعه این کمپ‌ها در پیرامون شهرهای بزرگ</p>			
<p>۴-۱- توجه به توزیع متوازن جمعیت در استان، بویژه تقویت نقاط شهری شمالی استان مخصوصاً در ارتباط با جمعیت شاغل در فعالیت‌های پشتیبان منطقه</p>	<p>۴- ایجاد تعادل فضایی و تمرکززدایی در توسعه سکونتگاه‌ها در سطح استان</p>		
<p>۴-۲- توجه به نقاط شهری و روستایی استان جهت بارگذاری‌های جمعیتی که امکان تامین منابع آب شرب را از منابع سطحی یا زیرزمینی داشته باشند.</p>			
<p>۴-۳- ایجاد تمرکززدایی از طریق شبکه سازمان یافته‌ای از شهرهای بزرگ و متوسط (روش رتبه اندازه) جهت تقسیم کار منطقه‌ای</p>			

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
<p>۴-۴- کاهش عدم تعادل‌های فضایی بین جنوب و شمال استان بوشهر ناشی از تمرکز فعالیت‌های مدرن صنعتی در بخش جنوبی استان از طریق کشیدن دامنه فعالیت‌های مبتنی بر صنایع پایین دستی صنایع گاز و پتروشیمی به نواحی درونی سرزمین.</p>		
<p>۴-۵- کاستن از میزان تراکم جمعیت و فعالیت‌ها از سایر مناطق و هدایت سرمایه گذارینها به مناطق کم جمعیت و قابل توسعه</p>		
<p>۴-۶- جلوگیری از بارگذاری‌های جدید در بخشهای جنوبی استان و استقرار نقاط جدید مسکونی احتمالی در مناطق شمالی استان بوشهر که عمدتاً نیازهای سکونتی صنایع مختلط، خدمات پشتیبانی تولید و فعالیت‌های کشاورزی را تامین نمایند.</p>		
<p>۴-۷- تقویت بردخون و تبدیل آن به شهر میانی جهت تامین نیازهای منطقه پارس شمالی</p>		
<p>۴-۸- تقویت شهرهای کوچک و متوسط با قابلیت توسعه و توسعه روستا - شهرهایی که حداکثر پتانسیل شهر شدن را دارند</p>		
<p>۴-۹- استفاده حداکثر از ظرفیت نقاط روستایی برای حفظ و نگهداشت جمعیت متناسب با اقتصاد منطقه‌ای، توان اکولوژیک و بهره‌گیری موثر و متوازن از منابع پایه پراکنده فضاهای روستایی</p>		
<p>۴-۱۰- بازنگری طرحهای ناحیه‌ای استان تا افق ۱۳۹۵ به علت برهم ریختن معادلات در سطح استان</p>		

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
۱۱-۴- ساماندهی روستاها در قالب مجموعه های روستایی به منظور خدمات رسانی بهتر و مؤثرتر.		
۱-۱- بازنگری رویه‌های موجود برای حذف تبعیض‌های کنونی بین نیروهای رسمی و قراردادی	۱- توانمندسازی نیروی کار بومی برای جذب در صنایع نفت و گاز منطقه در راستای پایدارسازی اشتغال و ماندگاری نیروی کار متخصص در منطقه پارس	۵) راهبردهای توسعه اجتماعی و فرهنگی
۱-۲- بازنگری در روش‌های جذب نیروی کار متخصص به صورت پروازی و تلاش در جهت به حداقل رساندن کارکنان ترددی بین منطقه پارس و تهران و سایر استان‌های کشور		
۱-۳- ایجاد دوره‌های آموزشی مرتبط با صنایع نفت و گاز در دانشگاه‌های استان بوشهر و استان‌های مجاور و توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به منظور توانمندسازی نیروی کار بومی		
۱-۲- شناسایی و مکانیابی نقاط مناسب برای ایجاد سکونتگاه‌های روستایی جدید متناسب با الگوی معیشت و فعالیت ساکنین سکونتگاه‌هایی که در محدوده فعالیت‌های نفت و گاز قرار گرفته‌اند.	۲- ایجاد فرصت‌های شغلی برای کسانی که به دلیل جابجایی سکونتگاه‌ها و یا توسعه اراضی منطقه پارس، اراضی کشاورزی یا شغل خود را از دست داده‌اند و جبران خساراتی که آنها از این نظر متحمل می‌شوند	
۲-۲- اولویت‌بخشی به اشتغال کسانی که در فرآیند جابجایی سکونتگاه‌ها و یا توسعه اراضی منطقه پارس، شغل خود را از دست داده‌اند		
۱-۳- اجرای برنامه‌های فرهنگی و آموزشی‌های عمومی برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی در منطقه و حوزه جذب و کمک به محرومیت‌زدایی از منطقه از طریق نهادهای	۳- کمک به ادغام اجتماعی میان ساکنین بومی و جمعیت غیربومی ساکن در حوزه جذب منطقه پارس و فراهم کردن بسترهای اجتماعی و فرهنگی مناسب برای تعامل و	

محورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
	سازگاری مردم با فعالیت‌های نوین در استان به منظور کاهش تعارضات فرهنگی	حمایت از محرومین و نیازمندان بومی
		۲-۳- برنامه‌ریزی در راستای کاهش تعارض هویتی و احساس تبعیض بین بومیان و غیربومیان و در نتیجه کاهش خشونت‌های احتمالی در منطقه
		۳-۳- شناسایی فضاهای جرم خیز و انجام اقدامات لازم برای مبارزه با این فضاها و جلوگیری از ایجاد آنها
		۳-۴- تلاش برای همگرایی همه دستگاه‌های ذیربط برای حل مشکل اعتیاد و مواد مخدر در منطقه
		۳-۵- ایجاد زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی مانند امکانات آموزشی، ورزشی، سالن‌های تئاتر و سینما در سکونتگاه‌های واقع در منطقه پارس
۶) راهبردهای توسعه صنایع بالادستی، میان دستی و پایین دستی نفت، گاز و پتروشیمی و ساماندهی خطوط انتقال نفت و گاز و توسعه خوشه‌های صنعتی	۱- انجام مطالعات دقیق در ابعاد گوناگون برای منطقه پارس ۳ قبل از اجرای پروژه‌های توسعه آن، به منظور به حداقل رساندن مشکلات و چالش‌هایی که در مناطق ۱ و ۲ بوجود آمده است ۲- افزایش برداشت از ذخایر گاز منطقه پارس با تاکید بر میادین مشترک و تلاش برای جایگزینی صادرات فرآورده‌های گاز و پتروشیمی به جای صدور گاز طبیعی	۱-۱- تدوین طرح جامع توسعه منطقه پارس شمالی
		۱-۲- انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکانیابی برای جابجایی روستاهایی که در محدوده منطقه پارس ۱، ۲ و ۳ قرار دارند
		۱-۳- تدوین برنامه مشترک توسعه منطقه‌ای با جوامع پیرامون تأسیسات صنعت نفت
		۲-۱- نگهداشت و حفظ ظرفیت پالایشگاه‌های گازی موجود از طریق نصب کمپرسورهای مورد نیاز در میدان پارس جنوبی
		۲-۲- تسریع در راه اندازی فازهای واقع در منطقه مرزی با قطر در

محوورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		میدان پارس جنوبی
		۳-۲- تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از پالایشگاه‌های میعانات گازی ستاره خلیج فارس و سیراف
		۴-۲- احداث پالایشگاه‌های گازی جدید متناسب با برنامه‌های تولید در میدان پارس جنوبی
		۱-۳- کسب، بومی‌سازی و تجاری‌سازی دانش فنی در زمینه بهبود مکانیزم‌های تولید و بهره‌برداری از مخازن گازمیعانی، فناوری‌های شیرین‌سازی گاز و تبدیلات گاز به محصولات پتروشیمی و کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت پتروشیمی
	۳- توسعه زنجیره ارزش پایین‌دستی صنایع نفت و گاز (پالایشگاه، پتروشیمی و ...) از طریق جذب سرمایه‌های خارجی و ترغیب سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی با تأکید بر ایجاد شهرک‌های صنعتی تخصصی غیردولتی	۲-۳- مقررات‌زدایی و ثبات قوانین و مقررات و رویه‌ها در حوزه‌های مختلف نظام‌های اقتصادی، مالی، بانکی و ارزی
		۳-۳- اختصاص منابع مالی لازم برای پیشبرد پروژه‌های کلیدی میدان مشترک پارس جنوبی توسط نهادهای قانونگذار
		۴-۳- الزام در ارایه برنامه انتقال دانش فنی در قراردادهای صنعت نفت، گاز و پتروشیمی
		۵-۳- عقد قراردادهای بلندمدت با تولیدکنندگان داخلی در زمینه تامین تجهیزات کلیدی با الزام به رعایت کیفیت و قیمت رقابتی
	۴- اولویت‌بخشی به توسعه میادین گازی مشترک و افزایش برداشت از آنها از طریق جذب سرمایه‌گذاری‌های	۱-۴- تدوین قوانین لازم برای افزایش امنیت سرمایه‌گذاری به منظور تضمین مالکیت، جلوگیری از تعرض به سرمایه و ارائه اطمینان به سود

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
آوری فعالان اقتصادی	بین‌المللی و بخش خصوصی	
۴-۲- کمک به تشکیل بنگاه‌داری بخش خصوصی در سطوح مختلف سرمایه‌گذاری و تصدی‌گری سازمان منطقه‌ویژه اقتصادی پارس		
۴-۳- انضباط مالی در نظام پرداخت به پیمانکاران صنعت نفت، گاز و پتروشیمی		
۴-۴- کاهش و حذف فرصت‌های سودآور مبتنی بر وجود انواع رانت‌های اقتصادی و اطلاعاتی در فضای کسب‌وکار در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی		
۴-۵- تدوین نظام‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های برگزاری مناقصات با مشارکت شرکت‌های خصوصی به منظور شکل‌گیری فضای رقابتی در صنعت نفت و گاز		
۴-۶- بازنگری در نظام قراردادی در جهت توسعه ظرفیت جذب منابع سرمایه‌گذاری		
۴-۷- تقویت توان فنی و نظارتی سازمان در ایجاد وندور لیست در شاخه‌های مختلف صنعت و ارزیابی و رتبه‌بندی مستمر مشاوران، سازندگان و پیمانکاران		
۴-۸- جلب همکاری شرکت‌های تراز اول پتروشیمی جهان در تولید محصولات با تکنولوژی روزآمد و ارزش افزوده بالا		
۴-۹- تلاش در جهت برقراری تعاملات سازنده با قطر در زمینه		

محوورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
		برداشت از میدان پارس جنوبی و آغاز واردات گاز از قطر
		۱-۵- اولویت‌بندی پروژه‌های صادرات گاز با توجه به شرایط سیاسی، اقتصادی و ... کشورهای هدف
		۲-۵- افزایش میزان صادرات گاز به بازارهای هدف (ترکیه و اتحادیه اروپا، عراق و سوریه، کویت، عمان و امارات، هند و پاکستان)
		۳-۵- واقعی نمودن تدریجی قیمت نهاده‌ها و محصولات پالایشی و پتروشیمی با هدف زمینه‌سازی برای حضور بخش خصوصی در بازارهای رقابتی منطقه‌ای و جهانی
		۴-۵- تنوع‌بخشی بازارهای هدف صادراتی متناسب با شکل‌گیری بازارهای جدید در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی
		۱- اجرای طرح کاداستر در اراضی واقع در منطقه پارس
		۲- تعیین تکلیف وضعیت مالکیت اراضی واقع در محدوده منطقه ویژه اقتصادی پارس
		۱-۱- تدوین و اجرای برنامه احیاء و توسعه پوشش گیاهی نواحی تحت تاثیر منطقه پارس با همکاری سازمان جهاد کشاورزی و سازمان جنگل‌ها و مراتع استان بوشهر.
		۲-۱- اجرای برنامه‌هایی برای ارتقای فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست
		۵- گسترش سهم بازار در کشورهای آسیایی و سپس اروپایی و بهره‌گیری از فرصت‌های رقابت با کشورهای تولیدکننده گاز با اولویت دادن به توسعه خطوط انتقال گاز به بازارهای موجود در کشورهای همسایه
۷) راهبردهای ساماندهی و مدیریت حقوقی و ثبتی اراضی و تثبیت مالکیت اراضی و املاک	۱- توجه به اسناد توسعه ناحیه‌ای و سایر اسناد بالادست در توسعه منطقه پارس و اجرای نقشه‌برداری و طرح کاداستر به منظور حل تعارضات موجود و تفکیک املاک و مستغلات واقع در منطقه و صدور اسناد مالکیت تفکیکی ذی‌ربط با رعایت قوانین جاری کشور	
۸) راهبردهای توسعه و حفاظت از محیط‌زیست، بهداشت و ایمنی	۱- کمک به حفاظت و پایدارسازی مناطق حفاظت شده، پناهگاه‌های حیات وحش، رودخانه‌ها، تالاب‌ها، آثار تاریخی و سایر زیست‌بوم‌های حساس و شکننده و مناطقی که دارای ارزش ژنتیکی، زیستی، گردشگری و	

محورها	راهبردها	برنامه عمل و اقدامات
	فرهنگی است.	و تقویت NGO های زیست محیطی در منطقه
	۲- تعیین ضوابط و استانداردهای زیست محیطی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و ایجاد شبکه ایستگاه‌های سنجش آلودگی در منطقه پارس و حوزه تاثیر آن به منظور پایش آلودگی‌های زیست محیطی (شامل آلودگی هوا، آب و خاک).	۱-۲- تدوین و اجرای طرح جامع مدیریت پسماند در منطقه پارس و تفکیک پسماندهای صنعتی و عادی و بازیافت و دفع آنها
		۲-۲- اجرای سیستم محیط زیست و اجرای برنامه‌هایی برای پیشگیری از تولید آلاینده‌ها و توسعه و ارتقاء نظام مدیریت HSE در واحدهای فعال در منطقه پارس
		۳-۲- کنترل و وضع عوارض بر گازهای سوزانده شده و مخاطرات زیست محیطی ناشی از آن
		۴-۲- مقاوم سازی تاسیسات در برابر حوادث طبیعی و توسعه طرح‌های پیشگیری از بروز حوادث
		۵-۲- توسعه سیستم‌های نوین پایش ضایعات و آلاینده‌های زیست محیطی
		۶-۲- تحول سازمانی و بهبود سیستم‌ها و ساختارهای ایمنی، آتش نشانی و مدیریت بحران
		۷-۲- دانش محور نمودن، هوشمندسازی و گسترش شبکه‌های ارتباطی در مدیریت HSE در منطقه ویژه
۹) راهبردهای توسعه پدافند غیرعامل	۱- رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت و فعالیت در منطقه پارس با تکیه بر انتخاب مکان‌های مناسب و استقرار مراکز زیست و فعالیت و همچنین مراکز حیاتی	۱-۱- ممانعت از ایجاد تاسیسات پرخطر در مراکز جمعیتی و انتقال اینگونه تاسیسات به بیرون از شهرها و پیش‌بینی تمهیدات ایمنی برای آن دسته از تاسیساتی که وجود آنها الزامی است

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
۲-۱- ممانعت از ایجاد مراکز جمعیتی در اطراف تاسیسات پرخطر با تعیین حریم لازم.	و حساس، متناسب با ملاحظات امنیتی و پدافند غیرعامل.	
۳-۱- تقویت توانمندی‌های سازمان در ایمنی، آتش نشانی و مدیریت بحران در منطقه		
۱-۱- انجام مطالعات جهت بهره‌گیری از قابلیت‌های منطقه جهت تامین انرژی از نیروی باد		
۲-۱- اجرای مطالعات و برنامه‌های کاهش مصرف برق، صرفه‌جویی و جلوگیری از هدررفت انرژی (تلفات) در راستای اصلاح الگوی مصرف.	۱- توسعه زیرساخت‌های برق توسط منطقه پارس با اولویت مصرف گاز و با رویکرد مشارکت بخش خصوصی و به‌کارگیری سامانه‌های بازیافت انرژی از جمله تولید همزمان برق، حرارت و برودت.	۱۰) راهبردهای تامین، انتقال و توزیع آب شرب و صنعتی (و شبکه فاضلاب)، برق و انرژی های نو
۳-۱- تسریع در بهره‌برداری سد سلمان فارسی به منظور تامین بخشی از منابع آب و تسریع در انجام پروژه‌های مهار و دفع سیلاب در مناطق سه گانه و استان		
۱-۲- کنترل برداشت آب زیرزمینی و اعمال محدودیت‌های شدید در دشت‌هایی که با بیلان بحرانی مواجه هستند		
۲-۲- انجام مطالعات زمین‌شناسی جهت جلوگیری از لب شور شدن آب‌های سطحی (در صورت امکان احداث آب‌بندها در مناطقی که سنگ بستر آب را شور نمی‌کند)	۲- مدیریت تامین و توزیع آب در راستای راهبرد فراهم‌آوری حداکثری آب شرب مورد نیاز و جلوگیری از هدررفت آن در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و استان	
۳-۲- مطالعه جهت توسعه و ایجاد تاسیسات مهار آب در نواحی اطراف منطقه ویژه.		

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
۴-۲- تسریع در انجام پروژه‌های مهار و دفع سیلاب در مناطق سه‌گانه و استان		
۲-۵- افزایش کارخانه‌های آب شیرین‌کن، افزایش حجم مخازن آب شرب و استفاده از تکنولوژی‌های پایدار در آب شیرین‌کن‌ها (تسریع در بهره‌برداری از آب شیرین‌کن نیروگاه اتمی).		
۲-۶- انجام مطالعات زمین‌شناسی جهت جلوگیری از لب‌شور شدن آب‌های سطحی (در صورت امکان احداث آب‌بندها در مناطقی که سنگ‌بستر آب را شور نمی‌کند)		
۲-۷- حمایت از استقرار سیستم مکانیزه آبیاری در نخلستانها		
۲-۸- استفاده از آب حاصل از تصفیه پساب صنعتی جهت مصارف بهداشتی و فضای سبز به منظور صرفه‌جویی در مصرف آب		
۲-۹- بهره‌گیری حداکثری از فرصت نزدیکی به دریا و تامین آب مورد نیاز سیستم‌های خنک‌کننده نیروگاه‌ها		
۲-۱۰- انجام برنامه‌های کاهش هدردهی آب در مخازن با بهره‌گیری تجارب پروژه ایزولاسیون مخازن آب منطقه پارس		
۲-۱۱- انجام مطالعات و اجرای برنامه گام‌به‌گام نوسازی شبکه توزیع آب و برق		

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
<p>۱-۱- همکاری در تدوین سند آمایش سرزمین استان با مشارکت استانداری و سازمان‌های استانی و تعریف موقعیت و جایگاه توسعه صنعتی و توسعه کشاورزی و منابع طبیعی در آن</p>	<p>۱- ایجاد پیوند منطقی بین توسعه فعالیت‌های حوزه نفت و گاز و توسعه کشاورزی استان</p>	<p>۱۱) راهبردهای توسعه کشاورزی، آبخیزداری، آبخوان‌داری، جنگل‌کاری و فضای سبز</p>
<p>۱-۲- ایجاد کارگروه یا کمیته مشارکتی با نمایندگان سازمان جهاد کشاورزی استان و واحدهای تابعه (شیلات، امور دام، سازمان جنگل‌ها و مراتع و...)، سازمان مرکزی تعاون روستایی، سازمان نظام مهندسی و دیگر تشکلهای مرتبط برای تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه مشارکتی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی بویژه در مناطق واقع در حوزه تاثیر</p>		
<p>۱-۳- همکاری با سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دیگر سازمان‌های مرتبط در جهت ساماندهی فعالیت کشاورزی که در اثر توسعه فعالیت‌های نفت و گاز تحت تاثیر قرار گرفته است و یا به بیکاری آنها منجر شده است</p>		
<p>۲-۱- کمک به توسعه سطح زیر کشت محصولات کشاورزی، بویژه محصولات خارج از فصل از طریق احیای اراضی بایر قابل کشت در مناطق تحت نفوذ و تحت تاثیر منطقه ویژه پارس (با رویکرد جایگزینی با اراضی کشاورزی تحت اشغال عرصه‌های توسعه صنایع نفت و گاز)</p>	<p>۲- حمایت از توسعه بخش کشاورزی و ارتقاء بهره‌وری تولید کشاورزی در استان بوشهر به طور عام و نواحی تحت نفوذ و تحت تاثیر منطقه ویژه به‌طور خاص و کمک به افزایش تولید و توسعه صادرات محصولات کشاورزی</p>	

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
<p>۲-۲- بازننگری و بهبود مقررات و سازوکارهای گمرکی در جهت کمک به توسعه صادرات محصولات کشاورزی، تقویت زیر ساخت‌های بندری و ارتباطی برای عرضه و صادرات محصولات کشاورزی و تعامل با صادرکنندگان و تولیدکنندگان محصولات کشاورزی از طریق بهره‌گیری مطلوب از امور گمرکی و ضابطه‌مند کردن آنها</p>	<p>به بویژه محصولات تولیدی خارج از فصل</p>	
<p>۲-۳- کمک به توسعه نظام‌های بهره‌برداری نوین، نظیر توسعه گلخانه‌ها برای تولید محصولات خارج از فصل و جلوگیری از آلودگی‌های محیط‌زیستی محصولات کشاورزی</p>		
<p>۳-۱- حمایت از توسعه زیرساخت‌های صیادی در خارج از منطقه تحت نفوذ صنایع نفت و گاز به منظور جایگزین کردن آنها در مقابل روستاهایی صیادی که در اثر توسعه صنایع نفت و گاز منجر به جابجایی شده‌اند.</p>	<p>۳- کمک به توسعه فعالیت‌های شیلاتی بویژه در مناطقی که در اثر توسعه فعالیت‌های صنایع نفت و گاز، فعالیت‌های شیلاتی و روستاهای صیادی تحت تاثیر قرار گرفته‌اند.</p>	
<p>۳-۲- حمایت از پروژه‌های توسعه آبروی پروری در دریا به منظور ایجاد فرصت‌های شغلی برای صیادانی که فعالیت آنها تحت تاثیر برنامه‌های توسعه صنایع نفت و گاز قرار گرفته‌اند.</p>		
<p>۴-۱- همکاری در مدیریت طرح‌های ذخیره‌سازی، جلوگیری از هدر</p>	<p>۴- مشارکت در طرح‌های مدیریت و توسعه منابع آب در</p>	

برنامه عمل و اقدامات	راهبردها	محورها
<p>رفتن آبهای سطحی و انتقال آن به مراکز مصرف و تقویت منابع آبهای زیرزمینی با اولویت آبخوان‌های با بیلان منفی در منطقه ویژه پارس و نواحی تحت نفوذ و تحت تاثیر منطقه ویژه</p>	<p>منطقه ویژه پارس و استان بوشهر</p>	
<p>۴-۲- مدیریت و کنترل آلاینده‌های صنعتی و جلوگیری از آلودگی محیط طبیعی و کشاورزی (بوئزه منابع آب و خاک و هوا)</p>		
<p>۴-۳- همکاری با وزارت نیرو و جهاد کشاورزی در جهت بهره‌برداری منطقی از منابع آب، جلوگیری از برداشت‌های بی‌رویه و حفاری غیر مجاز چاه و کمک به تغییر الگوی کشت و جایگزینی محصولات کم آب بر به جای محصولات پرآبخواه</p>		
<p>۵-۱- همکاری در طرح‌ها و برنامه‌های کنترل تخریب اراضی از طریق افزایش پوشش حفاظتی و حمایتی، مدیریت فرسایش و رسوب در حوضه‌های آبریز (آبخیز) سدها</p>	<p>۵- مشارکت در برنامه‌های مقابله با فرسایش خاک و پدیده‌های بیابانزایی از طریق توسعه فضاهاى سبز و برنامه‌های جنگلکاری</p>	
<p>۵-۲- توسعه جنگل کاری ساحلی (جنگل حرا) و غیرساحلی و افزایش گستره فضاهاى سبز در منطقه ویژه و شهرهای واقع در محدوده منطقه پارس با کمک و همکاری سازمان جنگل‌ها و منابع طبیعی و شهرداری‌ها</p>		